

Mežs jācērt ar prātu

Foto: A.Ērgle

“Mežs nav vienkāršs burkānu lauks, bet dzīva un mainīga sistēma, tāpēc tas jācērt ar prātu”, ir vienisprātis Zemgales meža īpašnieki, kas 15.jūlijā piedalījās Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) rīkotajā seminārā Pasaules Dabas fonda Latvijā (PDF) demonstrācijas saimniecībā „Lejas Kleperī” Smiltenes novadā

Semināru Vidzemē apmeklēja vairāk nekā 20 Bauskas, Vecumnieku, Iecavas, Mārupes, Ķekavas un Ikšķiles novada mežu saimnieku, liecina rīkotājas – MKPC speciālistes Ritas Daščioras apkopotie dati. Interese bija tik liela, ka dažiem nācies atteikties. PDF meža programmas vadītājs Jānis Rozītis atzina, ka pirmoreiz redzot «simtprocentīgu apmeklējumu».

ĪPAŠA VIETA

Pie lidzenumiem radušos zemgaliešus pārsteidza pati saimniecība «Lejas Kleperī» – pēc garā brauciena pa asfalta šosejām, apmēram 15 km izlikumojuši pa zemes ceļu caur Launkalni, pļavām, krūmājiem un mežu, zinību kārotāji nonāca neticami gleznainā vietā. Sētas galvenās ēkas stāv pakalnā, lejiņā – diķu kaskādē ar pirtiņu, uz visām pu-

sēm līdzīgi pakalni un lejas ar samtainu mežu un pļavām ar nostalgiski vilinošām siena kaudzēm. Tās Zemgalē ierūgāmas vairs retumis.

Līdz ar mežu Kleperiem ir bagātīgs klāsts dažādu dārzenų vagu, visas tūri izravētas, apaļas, rāmas govīs, aplokā pūkainas aitas un citi lopi. Paraleli saimniekošanai te domāts ne tikai par sētas skaistumu – košas dobes, atpūtas stūrītis lielākiem un mazākiem ar koka soliēm un šūpolēm, mežā atrasti stumbri un zaru dekori, bet arī vēsturi. Semināra noslēgumā apskatītā senlietu kolekcija pārsteidza ar bagātību un daudzveidību.

Saimniece Līga gan sarunā atklāja, ka jārisina jaudīgāka elektrības pieslēguma ierīkošana, kā arī ūdensvada ievilkšana dzīvojamās ēkās. Viss rādās cerīgi – uz veciem pamatiem savai ģimenei šajā sē-

tā māju ceļ viena no Kleperu meitām. Lai arī pilna viesiem un darbdienas rosības, dažbrīd sēta atklāja savu galveno pievilcību – to ietverošais mežs rada burvīgu mieru un klusumu.

DZĪVĀ CIRTE

Pēc vairāku lektoru aizraujošā stāstījuma ciemiņi saimnieka Raimonda Klepera vadībā beidzot nonāca mežā, lai apskatītu izlases cirtes – semināra galvenā temata – piemērus. Straujā pastaigā izrādot, vien nelielu stūrīti, no savā 87 ha plašā mežā, “Lejas Kleperu” saimnieks uzsvēra: “Šī metode ļauj saglabāt meža vērtību, kamēr kailcirte pārvērš gan floru, gan faunu. Neesmu tik bagāts, lai atļautos kailcirtes. Zaļi saimniekojot, mežs dzīvo mūžīgi.”

(Turpinājums 3. lpp.)

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Šobrīd pieejamais ES atbalsts
- Valsts meža dienesta informācija

2. - 3. lpp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Raimonds Mežaks par saimniekošanu bez kailcirtēm
- Būsim piesardzīgi, parakstot dokumentus

4. - 5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- „Mācīsimies un neklūdisimies!” aicina mācīties mežkopis Arnis Veckāgans
- Par Inesi Mailīti un Kristāla kurpīti

6. - 7. lpp.

NOTIKUMU MOZĀIKA

- Par meža sertifikāciju pēc PEFC sistēmas – procesu pasaulē un Latvijā
- Aicina meža īpašniekus kooperēties

8. - 9. lpp.

PASAUĻĒ

- Pārsteigumi mazapjoma mežsaimniecības konferencē Vācijā
- Koksnes energoresursu izmantošana Zviedrijā (turpinājums)

10. - 11. lpp.

PRAKTISKI PADOMI

- Darba aizsardzība mežā, tas ir nopietni
- Pārdomas par saimniekošanu mežā Dienvidlatgalē

12. - 13. lpp.

NO PIEREDZES PŪRA

- Mācībās gūtās atziņas

14. - 15. lpp.

PAR MEDĪBĀM UN MEŽA DZĪVNIEMIEM

- Aicinājums medniekiem kooperēties

Rudens klāt, kopsim jaunaudzes!

Nemanot pagājusi vasara, iekrāsojušās koku lapas, kas liecina par rudens tuvošanos.

Nedaudz skumji, tomēr katram gada, laikum ir sava burvība, kas manāma arī mežā.

Aizvadītā vasara bijusi notikumiem bagāta, tādēļ šajā „Čiekurā” vairāk par piedzīvoto un redzēto. Par to meža īpašnieki labprāt dalās iespaidos, tādēļ arī citiem šajā izdevumā būs iespēja uzzināt ko jaunu.

Iestājies labākais jaunaudžu kopšanas laiks, aicinu to nenokavēt! Vēl joprojām ir atvērts ES atbalsts pasākumam „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kuras ietvaros var saņemt atbalstu arī par jaunaudžu kopšanu. Tomēr nosacījumi pagaidām nav mainījušies, tādēļ ar cerībām gaidām izmaiņas normatīvajos aktos, lai varētu saņemt atbalstu par pašu koptām jaunaudzēm.

Kā allaž, gribētu aicināt apskot savus īpašumus, pievēršot vērību jaunajiem stādījumiem. Rudeni tos vēl var papildināt, īpaši tagad, kad kokaudzētāvās ir tik plaša stādmateriālu izvēle.. Te jums noteikti noderēs informatīvā lapa „Stādīsim mežu!” ar īsiem, kodolīgiem padomiem un aktualizētu meža kokaudzētavu sarakstu. Noteikti vajadzētu padomāt arī par stādīņu aizsardzību pret meža dzīvnieku bojājumiem, par to jau esam rakstījuši iepriekš.

Pēc Meža likuma grozījumu pieņemšanas plānojam organizēt seminārus, lai skaidrotu izmaiņas. Tādēļ noteikti vajadzētu sekot līdzī informācijai. Tāpat jums arī vēl ir iespēja apmeklēt Valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētās bezmaksas apmācības un seminārus. Plašāk par tiem var uzzināt:

www.mkpc.llkc.lv
www.laukutikls.lv

Novēlu izbaudīt rudens burvību un veiksmi rudens darbos!

Ar cieņu,
Sarmīte Grundšteine
Čiekura redaktore

GROZĪJUMI MEŽA LIKUMĀ

Saeima ir pieņēmusi grozījumus Meža likumā, kas pilnveido meža apsaimniekošanu un mazina birokrātiju nozarē.

Tiek mainīti likuma mērķi, nosakot, ka tam jāveicina ekonomiski, ekoloģiski un sociāli ilgtspējīga apsaimniekošana un izmantošana, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem nodrošinot vienādas tiesības un pienākumus, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību. Tāpat Meža likuma mērķis ir reglamentēt valsts meža zemes pārvaldības un atsavināšanas nosacījumus.

Izmaiņas, kas vairāk attiecas uz meža īpašniekiem

Ar šiem grozījumiem būtiski mainās apliecinājumu saņemša-

nas kārtība. No likuma tiek izslēgta nodaļa par apliecinājumu izsniegšanu, taču arī turpmāk apliecinājums būs nepieciešams, lai uzsāktu koku ciršanu. Tas nebūs vajadzīgs, lai cirstu kokus, kuru diametrs nepārsniedz 12 centimetrus vai jaunaudzi līdz 20 gadu vecumam. Tāpat apliecinājumu nevajadzēs ārkārtas situācijās, kā arī ierīkojot un uzturot robežstīgas. Savukārt, cērtot sausus un vēja gāztos kokus, meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam par to reizi gadā būs jāpaziņo Valsts meža dienestam.

No 2015.gada meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam būs pienākums izstrādāt meža apsaimniekošanas plānu, ja kopējā tā apsaimniekotā meža platība pārsniedz 10 tūkstošus hektāru.

Turpmāk par īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošu mežu inventarizācija būs jāatkārto vismaz reizi 20 gados. Līdz šim bija jāveic tikai pirmreizēja inventarizācija. Inventarizāciju varēs veikt akreditētā atbilstības novērtēšanas institūcijā sertificēta persona, kuras profesionālā darbība ir civiltiesiski apdrošināta, šī likuma norma stāsies spēkā 2014.gadā.

Meža likumā arī mainīti nosacījumi, kādos gadījumos atļauta kailcirte un kā veicama sanitārā cirte. Tāpat likumā mainīts meža zemes un meža reproduktīvā materiāla definējums.

Plānots, ka likuma grozījumi stāsies spēkā 2012.gada 1.janvārī.

Informācija no www.saeima.lv

Meža īpašniekiem pieejamais ES atbalsts

Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās

Lauku atbalsta dienests no meža īpašniekiem 3.kārtā turpina pieņemt projektu pieteikumus Eiropas Savienības atbalstam Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam aktivitātē „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās”.

Meža īpašniekiem, kuru mežaudzes ir iznīcinātas meža ugunsgrēku un dabas katastrofu (vējgāzes, vējlauzes, snieglieces un snieglauzes) ietekmē, iespējams saņemt finansiālu atbalstu meža atjaunošanai. Atbalsta lielums ir atkarīgs no koku sugas, kura tiek izmantota stādīšanai - sākot no 372 līdz pat 913 latiem

par hektāru. Atbalsts pienāks arī par jaunaudzes kopšanu pēc iestādīšanas.

Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana

Lauku atbalsta dienests (LAD) no meža īpašniekiem 3.kārtā turpina pieņemt projektu pieteikumus Eiropas Savienības atbalstam Lauku attīstības programmas (LAP) 2007.-2013. gadam pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kuras mērķis ir palielināt meža ekonomisko vērtību, nodrošinot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Pasākuma ietvaros tiek atbalstīta jaunaudžu kopšana, mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa, kā arī jaunu instrumentu un aprīkojuma, kas paredzēts jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai, iegāde.

Sagaidāms, ka tuvākajā laikā

tiks mainīti šī pasākuma realizēšanas nosacījumi, tos padarot draudzīgākus meža īpašniekiem. Informācija par izmaiņām būs pieejama MKPC mājas lapā www.mkpc.llkc.lv vai pie nodaļu darbiniekiem.

Abu iepriekš minēto projektu pieņemšana turpināsies līdz brīdim, kad tiks iztērēts kārtā pieejamais finansējums un laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” tiks publicēts paziņojums par kārtas noslēgumu.

Aicinām meža īpašniekus būt aktīvākiem un izmantot iespēju. Informācija, konsultācijas un praktisku palīdzību projektu sagatavošanā un realizēšanā var sniegt LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās. Plašāka informācija un projektu dokumentācija pieejama Lauku atbalsta dienesta mājas lapā: www.lad.gov.lv

INFORMĀCIJA PAR LAP PASĀKUMOS IESNIEGTĀJIEM PROJEKTIEM

Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs iesniegtais projektu skaits	Pieteiktas attiecināmās izmaksas (LVL)	Pieteiktais publiskais finansējums (LVL)	Kārtā atvēlētais publiskais finansējums (LVL)	Pieejamā publiskā finansējuma atlikums (LVL)	Pieteikts % no pieejamā publiskā finansējuma
“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” 3.kārtā (04.01.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
602	2 307 976	1 154 200	8 000 000	6 845 799	14
“Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātē “Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” (L226.1) 3.kārtā (07.10.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
138	344 819		1 000 000	6 555 181	34

Informācija par iesniegtajiem projektiem līdz 2011.gada 17. oktobrim no www.lad.gov.lv

Valsts Meža dienesta INFORMĀCIJA

Rekomendācijas kultūras mantojuma objektu apsaimniekošanai

Lielākajai daļai kultūras mantojuma objektu nav nepieciešama īpaša aizsardzība. Nekā nedarišana, iespējams, ir sliktākais veids, kā šos objektus saglabāt. Pieminēji, karavīru kapi, akas, vecie ceļi, pilskalni, parki ieaug mežā un kļūst arvien grūtāk pamanāmi vērotāja acīm. Biežie pameža krūmi būtu izcērtami un izvācami. Daudzi objekti neprasa īpašu rūpes, tikai uzmanīgāk pielietot meža izstrādes tehniku, apbraukt akmeņu žogus un, veicot augsnes sagatavošanu meža stādīšanai, neiznīcināt seno lauksaimniecības zemi liecības – noaru kāples un akmeņu kaudzes. Citi objekti

prasītu pastiprinātas rūpes un saudzību, dažu saglabāšanai būtu vēlama plānoto darbību rūpīga izvērtēšana, piemēram, lai saglabātu akmens mūra tiltiņa paliekas meža ceļā, kur ielānoti rekonstrukcijas darbi. Tas iespējams tikai tad, ja apsaimniekotājiem ir informācija par šādu objektu esamību, lepnums par to atrašanos īpašumā un informācija, kā tos labāk apsaimniekot.

Tāpēc projekta „Kultūras mantojums” ietvaros ir sagatavotas rekomendācijas vēsturisko objektu apsaimniekošanai, detalizēti aprakstot iespējamus riskus un vēlamus pasākumus dažādām objektu grupām. Ar rekomendācijām var iepazīties šeit, ka arī Latvijas Petroglifu centra mājas lapā <http://petroglifi.lv/load>. Rekomendāciju sagatavošanā iesaistījās

vēsturnieki no Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja, kā arī citi speciālisti.

Informācija: www.vmd.gov.lv

Valsts meža dienesta funkcionālās un strukturālās pārmaiņas

Valsts meža dienests 2011. gada 26. jūlijā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas darba grupā un 2011. gada 27. jūlijā ZM Meža konsultatīvā jād padomē prezentēja Valsts meža dienesta funkcionālās un strukturālās optimizācijas modeļa projektu “Valsts meža dienesta attīstības nosacījumi un iespējas, VMD strukturālās

optimizācijas modeļa projekts”.

Prezentācijā tiek minēti izmaiņu nepieciešamību nosaukošie faktori un detalizētāk pamatots VMD struktūrojot izmaiņu projekts, raksturojot esošo un modelējot plānoto situāciju. Bet, lai nezaudētu pēctecību, īstenojot izstrādāto modeli dzīvē, paredzēts saglabāt līdz šim jau pierastos tradicionālos amatu nosaukumus.

Valsts meža dienesta funkcionālās un strukturālās optimizācijas modelis tika izskatīts un saskaņots Zemkopības ministrijas 2011. gada 1. augusta vadības apspriedē.

Ar projektu un apspriedes protokolu var iepazīties VMD mājas lapā www.vmd.gov.lv sadaļā *Par VMD funkcionālo un strukturālo optimizāciju* **Informācija no www.vmd.gov.lv**

Mežs jācērt ar prātu

(Turpinājums no 1. lpp.)

Izlasses cirte prasa atbildīgu pieeju no meža izstrādātāja. Saimnieki stāsta, ka nereti cirtēji pēc salīgšanas diktē savus noteikumus, savukārt tie, kuriem ir laba slava ar kārtīgu darbu, jāgaida pat pusotru gadu.

Vecumnieku novada meža īpašnieku asociācijas „Bārbele” biedri izlasses cirtes savos mežos jau iemēģinājuši. Valdes priekšsēdētājs Jānis Folkmanis secina, ka tās izdevīgākas lielākās meža platībās.

Bārbelieši, kuru meža īpašumu vidējā platība ir 7,5 ha, raduši iespēju par Eiropas fondu naudu izgatavot speciālu mazgabarīta mežizstrādes traktoru, kāds Latvijā līdz šim nav redzēts. Līdzīgas tehnikas vienības plaši pielieto Somijā un Zviedrijā. Tas tapis Lietuvā, un patlaban tiek pielāgots darbam. Tiklīdz viss būs noregulēts, bārbelieši sola aicināt uz demonstrējumiem.

IENTĀKUMI REGULĀRI

Semināra dalībnieki gūto informāciju vērtē, kā ļoti noderīgu. Andrejs Lasmanis plāno izlasses cirti izmantot savā ap desmit hektāru mežā Iecavas novada „Gaiļos”. Tas padomju gados stipri aizlaists un prasa

videi draudzīgu pieeju, uzskata saimnieks. Savukārt rīdziniece Viktorija Brokāne kopā ar vīru Pēteri plāno zaļi apsaimniekot ap desmit hektāru meža Krāslavas novadā. Niāra Robalde, kas nesen kopā ar dēlu sākusī apsaimniekot vecāku meža īpašumu Iksķiles novadā, vēlas to darīt zaļi, lai mežs nezaudētu vērtību un saglabātu dzīvotspēju nākotnē.

PDF speciālists Jānis Rozītis, kurš zaļās meža apsaimniekošanas seminārus vada jau desmit gadus, atzīst, ka patlaban Latvijā vairāk piekopj kailcirti, kas krasi maina apstākļus un ainavu. Savukārt zaļās meža apsaimniekošanas metodes, izlasses cirtes, priekšrocība ir dabiskās meža vides saglabāšana, pastāvīga atjaunošanās un regulārs ienesīgums. „Izlasses cirtes pamatprincips – izņemt realizācijai «gatavos» un bojātos kokus, atstājot atvērumus gaismai, kuros aug jaunie kociņi. Tas ļauj atsevišķas koku sugas cirst kaut ik gadu, saglabājot pastāvīgu meža pieaugumu un gūstot regulārus ienākumus,” skaidro J. Rozītis.

VAJADZĪGA PIEREDZE

Taču zaļā metode prasa saimnieka aktīvu iesaisti un

novērojumus, tāpēc īpašniekiem bez atbilstīgas izglītības vai ilgākas praktiskas pieredzes būs vajadzīga speciālista palīdzība. MKPC Rīgas reģionālās nodaļas vadītājs Agris Kauliņš apstiprina, ka centra speciālisti gatavi iezīmēt cērtamos izlasses kokus, taču pagaidām pieprasījums esot neliels. «Ir vietas, kur sliktu ceļu dēļ kailcirtē ir vienīgais risinājums,» atzīst Iecavas novada Dzelzāmūrā mītošais meža speciālists.

PDF rīcībā nav konkrētu datu, cik no 140 tūkstošiem privāto meža īpašnieku Latvijā izmanto izlasses cirtes. Spriežot pēc semināru anketām, daudzi šo metodi izvēlas ja ne visam īpašumam, tad atsevišķām audzēm. Nereti gan īpašnieki izņem apliecinājumu kailcirtē, bet patiesībā cērt izlasses kokus – tā esot vienkāršāk atskaitīties Valsts mežu dienestam. Savukārt lielākais īpašnieks «Latvijas valsts meži» šo metodi izmantojot vien tur, kur kailcirtes ar likumu aizliegtas, kā arī atpūtas teritorijās, vērtē J. Rozītis.

IZLASSES CIRTES

Plusi

- ✓ Mežs dod ienākumus nepārtraukti.
- ✓ Netiek izjaukts meža dabiskais līdzsvars.

- ✓ Mežaudze atjaunojas pastāvīgi ar jauniem kokiem.
- ✓ Nebojā ainavu.

Minusi

- ✓ Ekonomiski izdevīgāk mežsaimniecībā ar lielāku platību.
- ✓ Īpašniekiem bez pieredzes vajadzīga profesionāla mežkopja palīdzība.
- ✓ Jāmeklē pieredzējis izlasses cirtes izstrādātājs.
- ✓ Grūti pieejama mazgabarīta tehnika.

BIEŽĀK PIELAUTĀS KĻŪDAS

- ✓ Pārāk intensīva ciršana.
- ✓ Nepareizi izvēlēti cērtamie koki, ciršanas sezona.
- ✓ Pārāk plaši vai mazi atvērumi meža atjaunošanai.
- ✓ Bojāti paliekošie koki.

Avoti: PDF, MĪA «Bārbele»

UZZIŅA

Pasaules Dabas fonda ilgstpējīgas mežkopības demonstrācijas saimniecības – «Lejas Kleperi» Smiltenes novadā, «Kraukļi» Salacgrīvas novadā, «Kalna Gavieši» Amatas novadā, «Bajāri» Rucavas novadā – bez maksas uzņem ekskursantus un rīko atvērto durvju dienas. Vairāk informācijas mājaslapā www.pdf.lv.

Antra Ērgle,
„Bauskas Dzīve”,
speciāli „Čiekuram”

Mežā saimniekoju, izrādot cieņu meža ekosistēmai

Foto: K. Blaua

Raimonds Mežaks – diplomēts mežkopis no Cēsīm, bija viens no meža īpašniekiem, kas atsaucās uz MKPC piedāvājumu demonstrēt sava meža apsaimniekošanu, lai dalītos pieredzē ar citiem meža īpašniekiem.

Savas ģimenes meža īpašumus Jaunjelgavas, Neretas un Vecumnieku novados Raimonds apsaimnieko saskaņā ar videi draudzīgas mežsaimniecības principiem.

Pastāv uzskats, ka, lai nodarbotos ar ne kailciršu mežsaimniecību, īpašniekam ir jādzīvo sava meža tuvumā. Kā Jums izdodas realizēt „mūžīga meža” apsaimniekošanas principus Kurmenes, Jaunjelgavas un Mazzalves pagastos, dzīvojot Cēsīs?

„Protams, 150 km ir pārāk liels attālums, lai apciemotu savus īpašumus katru nedēļu, tomēr 3 – 4 reizes gadā cenšos aizbraukt, apsekot un paveikt nepieciešamos darbus. Dzīvojot tālu, meža īpašniekam jācenšas uzturēt labas attiecības ar kaimiņiem un mežniecību. Tas gan reizēm neizdodas. Tāpat ieteicams apgūt stigošanas, koku dastošanas, jaunaudžu kopšanas un citu meža darbu pamatprincipus. Tāpat īpašniekam noteikti jāiegādājas savs krūmgriezis, motorzāģis un citi mežsaimniecības instrumenti. Katram meža darbam piesaistīt kontraktoru var sanākt pārāk dārgi.”

Vēl ir izplatīts uzskats, ka īpašniekam savā mežā pašam jāizstrādā izlases cirtes.

Kā Jums izdodas organizēt mežizstrādes darbus ģimenes īpašumos? Vai kādam uzticāt šo atbildīgo uzdevumu?

„Neredzu pamatojumu tam, lai izstrādātu izlases cirti pats. Cenšos uzticēties meža izstrādes uzņēmumiem. Man nav īsti pamata neuzticēties. Līdz šim izstrāde ir bijusi ar ļoti maziem palikušo koku bojājumiem. Tāpat neesmu konstatējis nocirstus kokus, kuri nav iezīmēti. Te gan drošības pēc ieteiktu citiem meža īpašniekiem izcērtamos kokus pie sakņu kakla nozīmogot ar zīmogcirvi. Domāju, ka atrastos uzņēmums, kurš mūsu valstī varētu pagatavot speciālu zīmogcirvi ar meža īpašnieka vārdu, uzvārdu vai citiem simboliem. Pārdodot cirsma uz celma, parasti uzticos meža izstrādes meistaram, pirms tam gan ievācu informāciju, meklēju atsauksmes par izpildes kvalitāti.”

Neliela daļa Raimonda Mežaka ģimenei piederoša īpašuma „Alksnāji”, Mazzalves pagastā, Neretas novadā atrodas Dzilnas upes aizsargjosla, kur ir aizliegta kailcirtē. Bet tas nav galvenais iemesls, kāpēc mežkopis izvēlas saimniekot pārsvarā ar izlases cirtēm.

Kādi ir svarīgākie iemesli,

kuru dēļ Jūs izvēlaties nekailciršu mežsaimniecību?

„Šeit būtu jāmin vairāki aspekti. Mežs ir dabas sistēma, kurā, manuprāt, kailcirti pielietot nav korekti. Kailcirtes pielietošana mūsdienās ir kļuvusi par tādu kā izšķērdības un destruktīvas domāšanas simbolu. Protams, vienmēr būs audzes, kur ar selektīvām metodēm strādāt nav iespējams. Tomēr arī kailcirti ir iespējams izveidot atbilstoši dabiskas sistēmas apsaimniekošanas principiem. Viss atkarīgs no kailcirtes parametriem. Ja tas ir viens hektārs un neregulāras formas, tajā korekti izvēlēta atstājamo koku suga un atrašanās vieta cirsma, tad problēmu nav. Lielākās cirsma noteikti būtu jāatstāj likumos nenodefinētās koku saliņas. Ja man būtu jāveic piemēram 2 ha liela kailcirtē, tad tajā izvietotu divas līdz trīs ap 0,2 hektārus lielas koku saliņas, lai kailcirtē iekļautos ainavā un neizskatītos pēc kara lauka.

Tikpat svarīgs aspekts ir koksnes pieejamības nepārtrauktība. Lai arī ienākumi vienā cirsma reizē nav lieli, tomēr man paliek rezerve, līdz ar to nepieciešamības gadījumā būs iespēja pārdot kokus un iegūt finansu līdzekļus. Daži meža īpašnieki uzskata, ka, cērtot izlases cirti, par atjaunošanu nav jādomā. Es, savukārt, uzskatu, ka dabiskā atjaunošanās ir loterija. Tāpēc jāseko līdzi situācijai atvērumos un nepieciešamības gadījumā jāveic **meža nepārtrauktības nodrošināšana** stādīt. Termins **meža atjaunošana** nekailciršu mežsaimniecībā nav īsti piemērots, jo mežs jau netiek nocirsts, bet ekosistēmā notiek maza mēroga telpiskās struktūras izmaiņas. Izlases cirti var veikt, kokaudzi reti not vienlaidus, veidojot dažāda lieluma atvērumus vai cērtot atsevišķus kokus.

Atskatoties pagātnē un mēģinot saprast, kā tas viss sākās, atceros, ka tēvam stāstīju par Meža tehnikumā apgūtajām zināšanām. Tas bija 2. kursā, varētu būt ap 1995. gadu. Mums mācīja, ka pēc mežu nociršanas notiek stādīšana, tad veic kultūras agrotehnisko kopšanu, tad sastāva kopšanu un beigās viss noslēdzas ar kailcirti. Tēvs uz mani tā paskatījās un prasīja: „Ko darīt, ja galvenās cirtes vecumā visi koki nav vienādi resni? Ko darīt ar tievajiem? Vai tie arī jācērt?”

Un tad es sāku par to domāt. Tīri no ekonomiskā viedokļa, kāpēc būtu jācērt bērzu audze ar labu egles otro stāvu, ja egle nav bojāta un ir dzīvotspējīga? Tajā brīdī es sev uzdevu šo jautājumu. Protams, kad mācījos tehnikumā, mums stāstīja par ciršu veidiem, nesen atradu vecos pierakstus, kuros esam pat rēķinājuši ciršanas intensitāti regulētajā izlases cirtē. Tomēr toreiz nekailciršu mežsaimniecība nelikās kaut kas aizraujošs. Nebija arī iespēja praksē redzēt, kā tas notiek.

Kad 1998. gadā sāku strādāt par mežsargu, cirsmu fondu galvenajā cirtē sagatavojām kailcirtēm. Pirmā saskare ar nekailciršu mežsaimniecību dabā man notika 2000. gada rudenī, kad sāku strādāt Cēsu virsmežniecībā. Daļa manas apgaitas atradās Gaujas Nacionālajā parkā, kur Vides ministrijas apsaimniekotajos mežos kailcirtē aizliegta, atļauta izlases cirtē. Tas man toreiz šķita neparasti, kad braucu pa sausajiem priežu mežiem, bet tur, galvenās cirtes kritēriju sasniegušās priedes, vienkārši izretinātas, pēc tam ar zemsedzes noplēsiņu sagatavota augsne, līdz ar to veicinot dabisku kociņu iesēšanos. Turpinājumā, protams, vairākkārtīgas kopšanas.

Kad pienāca laiks beigt LLU Meža fakultāti, par inženiera darba vadītāju izvēlējos pieredzējušo lektoru Juri Liepu. 2002. gada rudenī aizgāju pie viņa un lūdzu ieteikt kvalifikācijas darba tēmu. Viņš jautāja: „Kas tavā pusē ir interesants?” Es atbildēju, ka izlases cirtes. Tad arī nonācām pie secinājuma, ka kvalifikācijas darbs būs par dabisko atjaunošanas izlases jeb pakāpeniskajās cirtēs. Konsultāciju procesā viņš man pastāstīja par Velsas mežkopi Tāli Kalnāru, kurš savos mežos strādā bez kailcirtēm. Par latviešu mežkopi Arvīdu Zviedri jau biju dzirdējis, tomēr kvalifikācijas darba veidošanas procesā man radās padziļināta interese par šo tēmu. 2003. gadā Kurmenes pagastā saimniecībā „Pūpoli” tapa pirmais parauglaukums. 2004. gada vasarā Pasaules Dabas fonds organizēja vairākus seminārus ar Tāļa Kalnāra piedalīšanos. Izmantoju iespēju satikt šo pieredzējušo mežkopi. Tā diemžēl bija pirmā un pēdējā reize, kad viņu satiku.

(Turpinājums 5. lpp.)

(Turpinājums no 4. lpp.)

Pēc šī semināra sāku vēl intensīvāk interesēties par šo tēmu.

Lasīju grāmatas, meklēju vēsturiskus parauglaukumus. 2006. gadā ierados Gulbenē, lai pēc mežkopes Aijas Zviedres liecībām un pieejamā kartogrāfiskā materiāla mēģinātu atrast Arvīda Zviedra veidotos parauglaukumus pagājušā gadsimta piecdesmitajos gados. Daļu no tiem tiešām izdevās atrast. Tajā pašā gadā izzīmēju parauglaukumus Mazzalves pagasta „Alksnājos”. Šogad tos būs iespējams redzēt seminārā. Pieci gadi pagājuši, un rezultāti ir interesanti. 2008. gadā piedalījos vairākos semināros, kur lasīju lekcijas par šo tēmu, bet 2010. gadā aizceļoju uz Velsu, kur dabā atradu vairākus Tāla Kalnāra un viņa kundzes Martas veidotos parauglaukumus.

Nekailciršu mežsaimniecība ir sava veida opozīcija, es teiktu pat pretstats ierastajai saimniekošanai ar kailcirtēm. Ar šādu saimniekošanu es gribu un varu parādīt citiem apsaimniekotājiem, ka viņiem ir izvēle starp kailcirti un nekailcirti. Savukārt, izstrādātāju attieksme nav viennozīmīga. Ir uzņēmumi, kuru pārstāvji ir šokēti par šādu pieeju, citi sauc to par neiespē-

jamu, bet ir uzņēmumi, kuri ar cieņu izturas pret apsaimniekotāja izvēli. Šāda veida saimniekošana ir manu uzskatu paušana ne tikai vārdos, bet arī darbos. Ar to es parādu cieņu un sapratni meža ekosistēmai un tās iemītniekiem un mēģinu pateikt „paldies” par iespēju saņemt pakalpojumus koksnēs, sēņu, ogu un citu meža labumu veidā. Vai šīs „paldies” ir izdevies, patiesībā jāvērtē bioloģiskās daudzveidības līmenī, nevis skaitot jaunos kociņus. Kociņu parametru noteikšana vairāk vajadzīga apsaimniekotājam, lai plānotu ciršanu, nevis piemēram melnajai dzilnai. Dzilnai vairāk interesēs, vai ir atstāti stubeņi.

Daudzi meža speciālisti joprojām lieto un pat likumā ieraksta tādu arhaisku terminu, kā „ražas ievākšana”. Šāds termins nav korekts, ja runājam par meža ekosistēmu. Ja runājam par isā cirtmeta plantācijām, kur kokus cērt kailcirtē jau 30 gadu vecumā, tad arī varbūt ievācam ražu. Ikdienā mēs sakām vienu, bet domājam otru, patiesībā mums reizēm trūkst izpratnes par daudzām lietām. Mēģinām vienkāršot pieeju, bez dziļākas izpratnes. Tomēr ar savu pieeju es ne tikai cenšos cienīt meža ekosistēmu, bet arī izrādu cieņu vecvectēvam un

Foto: K. Blaua

R.Mežaks pie vecvectēva celtās mājas

pārējiem senčiem. Piemēram, īpašums „Alksnāji” ir tikai 5 hektārus liels, tomēr tas ir vienīgais, kas pieder mūsu dzimtai. Citi radnieki savas daļas no visa, ap simts hektāru lielā īpašuma, jau ir pārdevuši vai vienkārši izniekojuši. Un mūsu gadījums nav kaut kāds izņēmums. Tā jau ir kļuvusi par sistēmu. Ja mans vecvectēvs atrastos šeit, domāju, ka viņš būtu apmierināts ar to, kā tiek apsaimniekots viņa mežs.”

Semināra telpas „Pūpolos”

Saimniecībā „Pūpoli” Kurmenes pagastā, Vecumnieku novadā ir senos laikos celta

māja. Tā kā tā nav apdzīvota, Raimondam ienāca prātā doma, ka nākotnē tur varētu organizēt seminārus. Īpašniece pret šādu ideju neiebilda, jo viņai, dzīvojot Rīgā, gribētos, lai viņas vectēva un arī Raimonda Mežaka vecvectēva no mātes puses mežsarga Pētera Ozola celtā dzimtas māja saglabātos pēc iespējas ilgāk. Atlika tikai ķerties pie idejas realizācijas, ko Raimonds arī veiksmīgi dara, protams, ieguldot darbu, lai vietu sakoptu.

Jekaterina Blaua,

MKPC Sēlija nodaļas vadītāja vietniece

Būsim uzmanīgi, parakstot dokumentus!

Ikdienas darbā nākas saskarties ar dažādiem jautājumiem. Piemēram, meža īpašnieks jūtas pievilts un griežas pēc konsultācijas sekojošos jautājumos:

Cik ilgi īpašniekam nāksies maksāt nekustamā īpašuma nodokli par nekustamo īpašumu, kurā rīkojas un labumus gūst citi?

Kāpēc īpašniekam jāatbild par izcirtumu atjaunošanu īpašumā, kuru pats nav cirtis un kurā faktiski rīkoties nav tiesīgs?

No uzrādītajiem dokumentiem izriet, ka vēl 2004. gadā ar zvērinātā notāra palīdzību tika noslēgts līgums ar nosaukumu „Pilnvarojuma līguma akts”, kurā vēl tajā brīdī topošais īpašnieks (pilnvaras devējs) uzdod citai personai (pilnvarniekam) veikt nekustamā īpašuma reģistrēšanu uz

pilnvaras devēja vārda, bet pēc tam pilnvarniekam tiek dotas tiesības pilnībā rīkoties ar šo nekustamo īpašumu pēc viņa paša ieskatiem, tajā skaitā pārdot, iekļāt, izmantot savā vai citu personu labā, saņemt naudu un izlietot to. Parakstot šo līgumu, pilnvaras devējs saņēma naudas summu tādā apmērā, kādā, pusēm vienojoties, bija novērtējuši nekustamo īpašumu.

Līgumā pilnvaras devējam tiek ierobežotas tiesības pašam vai ar citu pilnvaroto personu starpniecību atsavināt vai apgrūtināt nekustamo īpašumu, bet, pārkāpjot šo nosacījumu, pilnvaras devējam jāsedz pilnvarniekam radušies zaudējumi divkārtšā apmērā. Vēl jāpiemin, ka pilnvara izsniegta uz uzdevuma izpildes laiku, neierobežojot to, bet, atsaucot pilnvaru, pilnvaras devējam

būtu jāatgriež saņemtā naudas summa piekārtšā apmērā un jāatlīdzina visi zaudējumi un izdevumi, bet domstarpības drīkst risināt pārrunu ceļā vai līgumā atrunātā šķīrējtiesā. Izsniedzot pilnvaras, jāzina, ka, pamatojoties uz Civillikuma 2289. pantu, pilnvarā uzdotos uzdevumus pilda pilnvarnieks, bet pilnvaras devējs atņemas pilnvarnieka rīcību atzīt sev par saistošu. Civillikuma 2309. pants nosaka, pa pilnvarnieka uzņemtās saistības pilnvaras devējam jāatzīst un jāizpilda kā savas pašas, ja vien pirmais nav pārkāpis sava uzdevuma robežas. Konkrētajā gadījumā, pilnvarnieks dotā uzdevuma ietvarus, dotā uzdevuma robežas un konkrētos terminus nav pārsniedzis, jo tie līgumā nav atrunāti.

Pēc zemesgrāmatas datiem īpašums pieder konkrētajam īpašniekam, līdz ar to nekustamā īpašuma nodoklis tieši no īpašnieka tiek prasīts pamato- ti, un kā pamats tam ir likuma „Par nekustamā īpašuma no-

dokli” 2. pants.

Savukārt Valsts Meža dienests, pamatojoties uz Meža likuma 21. pantu, mežaudžu atjaunošanu pamatoti prasa tieši no meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja, un nav tiesīgs prasīt no pilnvarnieka.

Jāsecina, ka konkrētajā gadījumā pilnvaras devējam pārrunu ceļā jāmuļina pilnvarnieks īstenot īpašuma atsavināšanu un pārreģistrēšanu Zemesgrāmatu nodaļā uz īpašuma reālā valdītāja vārdu, līdz ar to atbildība tiktu prasīta no jaunā īpašnieka. Tiesāšanās iespējas pastāv vienmēr, bet šo iespēju ir vērts izmantot, izvērtējot izredzes.

Ieteikums, parakstot dokumentus, lai kāds tiem nosaukums būtu, ilgtermiņā ekonomiskāk ir noligt tieši jums pazīstamu vai uzticības vērtu juristu, vai ar mežsaimniecību saistītajos jautājumos – meža konsultantu.

Jānis Dzalbs,

MKPC Dienvidlatgales nodaļas vadītājs, jurists

Mācīsimies un neklūdīsimies!

„Mežkopji aiziet, bet viņu kļūdas paliek. Mācīsimies un neklūdīsimies!” aicina mācītis mežkopis Arnis Veckāgans no Skrīveriem, kas vienmēr ir atvērts jaunām zināšanām, labprāt apmeklē seminārus un arī dalās savā pieredzē ar citiem.

MEŽĀ „STARP CELMIEM” DZIMIS

„Tēvam cirsmas vietā starp celmiem bija pagaidu māja, kurā man arī palaimējās piedzimt”, smejas mežkopis. „Pirmā šūpuļdziesma man bija meža skaņas un pirmās mantas – egļu čiekuri”. Nav brīnums, ka pēc pamatskolas beigšanas Arnis Veckāgans nokļuva Biržu meža skolā, ko veiksmīgi absolvējis 1955. gadā. „Bijām Aijas Zviedres pirmais izlaidums,” atceras Veckāgana kungs.

DARBA GAITAS

Beidzot Biržu Meža skolu, Arnis Veckāgans sāka strādāt Ances mežniecībā par mežsargu, kļuva par virsmežsargu un pēc tam par meža tehniķi. Darbu nācās pārtraukt uz trim gadiem, jo bija jāiet armijā.

„Jau no armijas biju nosūtījis dokumentus uz Aizupes Meža tehnikumu. Pēc armijas turpināju strādāt Ances mežniecībā un no 1961. līdz 1965. gadam, neklātienē mācījos tehnikumā. Arī pēc tehnikuma absolvēšanas turpināju strādāt Ances mežniecībā līdz 1967. gadam, kad mani komandēja uz Liepāju cīnīties ar vējgāzes sekām. Pēc tam vairs nelaida strādāt uz mežniecību, bet paturēja Dundagas MRS centrālajā aparātā, kamēr 1969. gada vētra neizgāza arī Dundagas

Arnīs
Veckāgans
seminārā
2011. gada
vasarā

Foto: K. Blaua

mežus”, stāsta mežkopis.

Dundagas MRS Veckāgana kungam bija daudz dažādu amatu, bet kā vispatikamāko no tiem viņš atceras aizsargājamo mežu un stādu inženiera amatu, ko visi sauca vienkārši par „Puķīšu inženieri”.

„1971. gadā no Maskavas puses pavērās mazs lodziņš attiecībā uz dabas aizsardzību. Tad mēs Dundagas MRS direktora Aivara Siliņa vadībā projektējam Slīteres rezervātu”, stāsta Arnīs Veckāgans. „Man bija dots uzdevums izdomāt, kā palielināt rezervāta platību. Es piedāvāju izveidot buferzonu apkārt rezervātam, lai mazinātu ietekmi no ārpusē, agrāk tāds jēdziens, buferzona, pie mums nepastāvēja. Tolaik nākt ar tādu ierosinājumu bija liela uzdrošināšanās, un mums ļoti paveicās, ka tas vispār nonāca

līdz Maskavai un tika apstiprināts. Rezultātā mēs palielinājām Slīteres rezervāta platību gandrīz divreiz, līdz aptuveni 1400 ha”.

Aizupes Meža tehnikuma students Arnīs Veckāgans

Vēl Arnīs Veckāgans ir strādājis Jelgavas MRS Livbērzes mežniecībā par meža tehniķi, pēc tam vietējā kolhozā par inženieri, hidrotehniķi un mežkopi, līdz pārcēlās uz dzīvi Skrīveros, kur strādāja Skrīveru izmēģinājumu saimniecībā par meža tehniķi un sagaidīja pensiju. Skrīveros mežkopis arī tagad turpina nodarboties ar mežsaimniecību savā bioloģiskajā zemnieku saimniecībā. Mežs vēl joprojām ir tā vieta, kur mežkopja sirds gūst gandarījumu.

LABPRĀT DOD VĒRTĪGU PADOMU

Veckāgana kungu vienmēr ir interesējusi pieredzes apmaiņa ar citiem meža īpašniekiem un tikšanās ar domubiedriem.

Kādu laiku konsultējot Aizkrauklē meža īpašniekus, viņš patiesi gribēja dot gudrus un derīgus padomus tiem, kam mežsaimniecība liekas sarežģīta un nesaprotama zinātne, kur bez zinoša cilvēka palīdzības ir grūti saprast, ko isti iesākt ar savu bagātību, lai, nemākulīgi saimniekojot, nesamazinātu tās vērtību.

„Strādājot par konsultantu Aizkrauklē, pamanīju”, smejas mežkopis, „ka pie manis nāk konsultēties tie, kas zina tikpat daudz, cik es, vai ir pat ir gudrāki par mani. Reti atnāca tādi, kam patiešām trūkst zināšanu, lai saimniekotu savā mežā.” Tagad, apmeklējot seminārus, mežkopis redz, ka ir daudz cilvēku, kas meklē un izmanto iespējas uzlabot savas zināšanas par mežu. Tiem viņš vienmēr ir gatavs palīdzēt un nekad neskoņojas dot vērtīgu padomu.

Jekaterina Blaua,
MKPC Sēlija nodaļas
vadītāja vietniece

Ances mežniecības darba kolektīvs 1956. gadā

Arnīs Veckāgans kāro valsts eksāmenu mežkopībā Aizupes Meža tehnikumā 1965. gadā

Foto: no A. Veckāgana arhīva

Godam nopelnīta Kristāla karpīte

Reiz dzivoja Pelnušķīte. Viņa savās mājās smagi, smagi strādāja. Un tad kādā dienā labā feja viņai uzdāvināja skaistu tērpu un kristāla karpītes, lai varētu aizbraukt uz Lielo balli un satikt Princi...

Bērnībā mēs visi esam šo pasaku klausījušies, bet ar gadiem nāk apjaušana, ka brīnumi noutiek ļoti, ļoti reti un lielākoties viss ir jānopelna ar gudru galvu un smagu darbu. Tāpēc tā nebūs pasaka, ko tagad stāstīšu. Stāsts būs par Inesi Mailīti, kura šajā gadā tomēr tika pie savas Kristāla karpītes, un „Pakalniešiem”, kas nav iedomājami bez Ineses. Ineses tēls man neglābjami saistās ar šo brīnišķo vietu Vidzemes augstienē pie Viešūra ezera, kur izvietojies MKPC apmācību centrs un kura vadītāja Inese ir jau sesto gadu.

Konkurss „Sieviete Latvijai” šogad notika jau 14.reizi. Daļībnieces konkursam piesaka līdzcildvēki, kas viņas labi pazīst. Inese tika pieteikta nominācijā „Sievietei par nesavtīgu darbu sabiedrības labā”, un ieguva visaugstāko novērtējumu. Līdz ar simbolisko Pelnušķītes Kristāla karpīti, viņa balvā saņēma arī braucienu uz ES galvaspilsētu Briseli un Hipotēku bankas EKO karti.

Inese atzīst, ka tajā brīdī, protams, bijis vispirms liels pārsteigums, tad prieks un gandarījums par to, ka viņas veikums pamanīts. Bet tikai Inese pati zina, cik liels darbs ieguldīts, cik garš ceļš noiets, lai nonāktu tajā vietā, kur viņa pašlaik atrodas. Inese nākusi pie secinājuma, ka viss iepriekš izdzīvotais un apgūtais pašreizējā brīdī noder, lai varētu no sirds un ar pilnu atdevi strādāt.

DABAS IZGLĪTĪBA GŪTA BĒRNĪBĀ

Visstingrāko pamatakmeni dzīves uztverei un domāšanai ielika Vestienas ciema „Veģēnos” pavadītā bērnība. Dzīvojot mežsarga mājās, kur tētis katru dienu devās uz mežu, meitene jau no bērnības saauga ar dabu, organiski iekļaujoties tās ritmā. „Rotallietas mums bija visapkārt – meža stabules, ozola zīles, kļavu deguni, bērza tāss, skudru pūžņi”, atceras Inese. Paaugoties vajadzējis palīdzēt tētim mežā – siet gan slotiņas stirnām, gan slaukāmās slotas, vākt blīgznu

Foto: no I.Mailītes arhīva

Foto: I.Dauglalo

Inese Mailīte pēc Kristāla karpītes saņemšanas

mizas, kopt jaunaudzes... Inese reizēm attaisnojas, ka viņai nav mežsaimnieciskās izglītības, lai kaut ko zinātniskāk, gudrāk izskaidrotu. Bet es domāju, ka Inesei ir daudz dziļāka – dabas izglītība, kas ir iegūta jau agrā bērnībā.

Dzīve lauku saimniecībā iemācījusi arī smagi strādāt. Jāceļas bijis ļoti agri. Kad tētis devies plaut, lai uztrītu izkapti, Inesei bijusi jāgriež tecila. Vēl smagāk bijis jāstrādā pēc tēta nāves. Tad pašai nācies gan plaut, gan kasīt sienu, gan art un vagot kartupeļus. Lai arī toreiz licies – izaugušai nekad negribētos dzīvot laukos, dzīvē sanācis savādāk, un apgūtais darba tikums vēlāk lieti noderējis.

Būtisku šķautni pasaules izpratnē devusi arī vecmāmiņa,

ar kuru kopā iets ganos, kopā adītas pirmās zeķes, kopā lasītas grāmatas vecajā drukā. Vecmamma mācījusi atpazīt un lietot arī ārstniecības augus, un šis zināšanas Inese tagad nodod citiem – gan ekskursantiem, kas atbrauc uz „Pakalniešiem”, gan skolēniem Latvijas skolās, kuras ar savām „Ceļojošā meža” darbnīcām Inese apciemo.

KATRĀ DARBĀ IELIEK SIRDĪ

Bet turpmākais ceļš metis dažādus līkumus. Pēc Bulduru Dārzkopības tehnikuma absolūvēšanas iesāktās mežsaimniecības studijas Jelgavā tā arī palika nepabeigtas, jo sevi pieteica meitiņa Ilze. Tā vietā Inese neklātienē pabeidza Rēzeknes Augstskolā vēsturnieku. Bet tas jau bija vēlāk, strādājot braļu Jurjānu muzejā. Tajā laikā Inese ieguva arī tūrisma gida un vides gida

kurš ar mežu sistēmu nebija iepriekš saistīts. Bet varbūt tieši tāpēc arī „Pakalnieši” izveidojās tādi, kādi tie ir pašlaik.

ATZINĪBA PAR PADARĪTO

Līdz ar darbu nāk arī atzinība. 2009.gada konkursa „Vides zinātnes balva” Inesei tika piešķirts „Vides zinību skolotāja” tituls, viņa ir arī „Zelta čiekura” 2009.gada balvas ieguvēja. Un tagad – brauciens uz Briseli! Stāstot par šo piedzīvojumu, Inese ir lakoniska un nedaudz skeptiska: „Esmu pabijusi un redzējusi šo un to no Pasaules elpas. Vērtīgi, protams, tomēr man tas nav saprotams – vai tiešām visi tie tūkstoši cilvēku tur ir nepieciešami un tik ļoti vajadzīgi, lai plauktu Eiropa, tai skaitā Latvija?”

Un, atgriežoties no tālām zemēm, arī pēc daudzajām stundām darbā, kas nekad netiek skaitītas, vislabākā atpūta ir viņas pašas skaistajā un gudri būvētajā guļbaļķu pirtiņā. Atpūties var aužot, krāsojot dzijas, darot daudzus vienkāršos, sirdij tuvos darbiņus. Otrādi – savā nodabā bez steigas darbojoties, rodas idejas jauniem darbiem – piemēram, notamborēt „Pakalniešu” zirklim tiklu un uzadīt Lielajai zivij lūpu!

Daudzos darbus un idejas nekad nevarētu realizēt, ja blakus nestrādātu tāda uzticama kolēģe un domubiedre kā Māra Liepiņa, kas ne vien kā čakls rūķītis rūpējas, lai „Pakalnieši” atbraucējus sagaidītu tīri un omulīgi, bet arī no pusvārda saprot, ko Inese vēlas pateikt, un palīdz to īstenot. Savukārt, Māra saka, ka Inese nekad nav viņai likusi justies kā padotajai, visos darbos un darišanās viņas ir līdzvērtīgas, tikai katra veic atšķirīgus pienākumus kopīgā darbā.

Daudziem liekas, ka kalt tālus plānus šodienas apstākļos nav nopietni, jo nav nekādas skaidrības par nākotni. Bet Inese saka, ka nekad nav varējusi strādāt tā – šodien te esmu, kas zina, kur būšu rīt. Katrā darbā, ko dara, Inese ieliek savu sirdi, jo tikai tas, kas no sirds darīts, uz sirdīm arī aiziet. Un Inese tic, ka pienāks laiks, kad uz „Pakalniešu” bāzes tiks izveidota Vides skola.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas mežsaimniecības
konsultante

PEFC sertifikācijas procesi pasaulē un Latvijā

PEFC (*Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes*) jeb **Meža sertifikācijas shēmas novērtēšanas programma** ir starptautiska meža sertifikācijas sistēma, kas apliecina videi draudzīgu, ekonomiski pamatotu un sociāli atbildīgu meža apsaimniekošanu.

PEFC ir lielākā meža sertifikācijas sistēma pasaulē. Atbilstoši PEFC sistēmai ir sertificētas 2/3 no visiem sertificētajiem mežiem pasaulē un ir apstiprinātas 30 nacionālās sertificēšanas shēmas. Jaunākie dati liecina, ka PEFC sertifikāciju ir izvēlējušies apmēram 500 000 meža īpašnieku visā pasaulē. Arvien vairāk kokzāģētavu izvēlas izmantot PEFC koksnes piegādes ķēdes sertifikātu, līdz ar to pierādot, ka viņi savā uzņēmumā nodrošina sertificētās koksnes plūsmas izsekojamību, un to, lai zemo sertificētās koksnes logo netiktu tirgotā koksne no nesertificētiem mežiem.

PEFC mežu sertifikācijas sistēma no citām meža sertifikācijas sistēmām atšķiras ar to, ka katrai valstij, lai tajā varētu ser-

tificēt mežus, ir jāizstrādā savs nacionālais standarts. Jumta organizācija PEFC Padome (PEFC Council) ir neatkarīga, bezpeļņas, nevalstiska organizācija, kas atrodas Ženēvā (Šveicē). Tā veicina un attīsta ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu, balstoties uz sertifikāciju, ko veic neatkarīgi auditori.

Latvijā šo organizāciju pārstāv biedrība „PEFC Latvijas padome”.

PEFC SERTIFIKĀCIJA UN TĀS APSAIMNIEKOŠANAS STANDARTS LATVIJĀ

Pirmo reizi Latvijas PEFC sertifikācijas shēma starptautiski tika atzīta 2001.gada janvārī. Tad arī tika uzsākta pirmo mežu sertifikācija Latvijā.

Reizi piecos gados tiek veikta shēmas revīzija. Pirmo reizi veicot šo revīziju, tika pieļautas atsevišķas kļūdas, līdz ar to konsultanti, kas veica Latvijas PEFC sertifikācijas shēmas pārāpstiprināšanas auditu, ziņoja, ka Latvijas shēma neatbilst PEFC tehniskās dokumentācijas prasībām. 2009.gadā aktīvi tika uzsākta Latvijas PEFC sertifikācijas shēmas dokumentācijas pārskatīšana. 2011.gada martā PEFC Starptautiskajā padomē tika apstiprināta jaunā PEFC Latvijas shēma.

Izstrādājot standartu, PEFC prasības ir piemērotas Latvijas apstākļiem, atstājot nemainīgus meža ilgtspēju raksturojošos kritērijus. Standarts ir piemērojams visā Latvijas teritorijā, visiem mežu tipiem un visiem mežu īpašumiem, neatkarīgi no īpašumu formas un lieluma.

Latvijas PEFC sertifikācijas standarts paredz divus sertifikācijas veidus:

- ✓ individuāla meža īpašumu sertifikācija,
- ✓ meža īpašnieku grupas sertifikācija.

Individuālā meža īpašumu sertifikācija vairāk ir piemērota lieliem mežu īpašniekiem, lai gan meža īpašuma lielums nav noteicošais faktors sertifikācijas veida izvēlei. Tomēr jāņem vērā tas, ka, izvēloties individuālo meža sertifikāciju, izmaksas varētu būt lielākas nekā tad, ja mežu īpašnieki apvienojas un izvēlas veikt grupu sertifikāciju. Meža īpašnieku grupas sertifikācijas gadījumā ir jābūt grupas vadītājam, kurš ir atbildīgs par:

- ✓ visu grupas biedru atbilstību Sertifikācijas prasībām un meža apsaimniekošanas prakses atbilstību Standartam,
- ✓ visu grupas biedru apsaimniekošanā esošo sertificē-

to meža platību saraksta uzturēšanu,

✓ grupas Sertifikācijas un Standarta prasību ievērošanas nodrošināšanu grupas biedru sertificētajās mežu teritorijās.

Viens no lielākajiem uzņēmumiem Latvijā, kas darbojas atbilstoši PEFC sertifikācijas standartam, ir AS „Latvijas Finieris”, kas ir pabeidzis sertifikāciju atbilstoši jaunajam PEFC standartam.

Koncerns „Latvijas Finieris” aicina meža īpašniekus atbalstīt sertifikācijas procesus Latvijā un domāt par produktu attīstību. AS „Latvijas valsts meži” sertificējuši visus valsts mežus atbilstoši PEFC standartam. Meža apsaimniekošanas sertifikāciju ir veikušas divas dažādas neatkarīgas, starptautiskas sertifikācijas organizācijas – BM TRADA un SGS.

Uzņēmums jau iepriekš saņēmis arī PEFC Koksnes piegāžu ķēdes sertifikātu, kas nodrošina iespējas sertificētu koksni piegādāt pārstrādes uzņēmumiem.

Informācija par PEFC procesu un ar to saistītā dokumentācija atrodama gan biedrības PEFC Latvijas Padome mājas lapā: www.pefc.lv, gan starptautiskās organizācijas mājas lapā: www.pefc.org

Alise Valdēna,
biedrība „PEFC LATVIJAS PADOME”

Rosinām meža īpašniekus kooperēties

Valsts Lauku tīkla pasākuma „Meža īpašnieku interešu grupas un kooperācijas iespējas” ietvaros, ko realizē Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sadarbībā ar Latvijas Meža īpašnieku biedrību, jau no šī gada pavasara norisinās darbs pie meža īpašnieku kooperācijas pamatprincipu izstrādes, kooperatīvo sabiedrību atbilstības novērtēšanas mehānismā, tam izvirzāmo kritēriju, priekšlikumu valsts atbalsta mehānismam izstrādes, kā arī veidojot informatīvo materiālu meža īpašniekiem par kooperācijas iespējām.

Meža īpašnieku kooperācijas galvenais uzdevums ir strādāt kooperatīva biedru interesēs, realizējot to produkciju un sniedzot pakalpojumus. Lai privātais meža īpašnieks efektīvāk varētu realizēt sava meža, parasti, nelielo koksnes apjomu, kā arī izmantot meža

nozares profesionālu sniegtos pakalpojumus meža apsaimniekošanā, visefektīvāk ir apvienoties kooperatīvā.

VIENS NO KLUPŠANAS AKMEŅIEM – NORMATĪVIE AKTI

Meža kooperācijas pamatprincipu izstrādes darba grupā darbojas aktīvākie reģionālo meža īpašnieku apvienību pārstāvji: Grigorijs Rozentāls no kooperatīvās sabiedrības „Mežsaimnieks”, Madars Kalniņš no Rūjienas meža īpašnieku biedrības, Laura Grinberga no Kuldīgas meža īpašnieku apvienības, Aigars Grinbergs no Kurzemes meža īpašnieku apvienības, Jānis Folkmanis no meža īpašnieku apvienības „Bārbele”, Valērijs Drozdovs no Mežsaimnieku apvienības „Krāslava”, kā arī Latvijas Meža īpašnieku biedrības priekšsēdētājs Arnis Muižnieks.

Viens no klupšanas akmeņiem, kas ietekmē meža īpašnieku kooperāciju izveidi un attīstību, ir dažādie normatīvie akti, kuros nav iekļauts jēdziens mežsaimniecības kooperatīvās sabiedrības. Svarīgi, ka meža īpašnieku kooperatīvi, līdzīgi kā lauksaimniecības kooperatīvi, tiktu atbrīvoti no uzņēmumu ienākumu nodokļa maksāšanas. Darba grupas dalībnieki uzsvēr, ka vispirms būtu jāizdara izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr. 63 „Noteikumi par lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības reģistrācijai nepieciešamajiem dokumentiem un šīs sabiedrības atbilstības izvērtēšanu”, un jāiesniedz priekšlikumi attiecīgo likumu labošanai.

Tāpēc, kā pirmo soli meža īpašnieku kooperācijas attīstībai Latvijā darba grupa ir izvirzījusi Ministru kabineta no-

teikumu par kooperatīvās sabiedrības reģistrāciju un atbilstības izvērtēšanu rediģēšanu, uzskatot, ka nav nepieciešams veidot jaunu vērtēšanas sistēmu un vērtēšanas komisiju. Izmantojot šajos noteikumos iekļautos atbilstības kritērijus lauksaimniecības kooperatīvajām sabiedrībām, eksperti izstrādāja atbilstības kritērijus mežsaimniecības kooperatīvajām sabiedrībām, lai efektīvāk un arī finansiāli rentablāk varētu strādāt kooperatīvs.

LĪDZŠINĒJĀ PIEREDZE UN IECERES

Darba grupas dalībnieki iepazinās ar informāciju par meža īpašnieku kooperatīvu Ziemeļu valstīs, proti, Norvēģijā (Viken Skog), Zviedrijā (Mellanskog), Somijā (Metsäliitto Osuuskunta) un Igaunijā.

(Turpinājums 9. lpp.)

Sēlijas un Siguldas meža īpašnieki iepazīst „mūžīgā meža” audzēšanas principus

24. augustā vienā no četrām Pasaules Dabas Fonda izveidotajām meža apsaimniekošanas demonstrējumu teritorijām Latvijā - „Kalna Gaviešos” Amatas novadā, Skujenes pagastā, Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros MKPC Sēlijas nodaļas rīkotajā seminārā tikās meža īpašnieki, lai uzzinātu, kā videi draudzīgi, ar ne kailcīršu metodi un ekonomiski izdevīgi apsaimniekot mežu, nesamazinot tā vērtību.

Sarp meža īpašniekiem, kas atbrauca uz „Kalna Gaviešiem”, bija tādi, kurus var saukt par „profesionāliem demosaimniecību apmeklētājiem”, kas jau ir

paviesojušies pārējās Pasaules Dabas Fonda saimniecībās – „Kraukļos”, „Bajāros” un „Lejas Kleperos”, un jau pielieto savā mežā kaut ko, no tur redzēta. Bija arī tie, kas “Kalna Gaviešos” meklēja atbildes uz saviem „iesācēju jautājumiem”: „Ar ko sākt? Kur meklēt informāciju un padomu, lai varētu veidot savu „mūžīgo mežu”?”. Neapšaubāmi, saņemtās atbildes radīs jaunus jautājumus. Tikpat neapšaubāmi ir tas, ka pašā ceļa sākumā ieraudzīts pozitīvais veiksmes stāsts pamudinās meklēt jaunus atbildes, lai uzdotu jautājumus vēl un vēl. Priecē, ka ir cilvēki, kas ir ar

mieru atbildēt uz visiem jautājumiem, palīdzēt saprast un pārādīt dabā konkrētus piemērus, godīgi izstāstot par grūtībām un savām kļūdām, atklāt veiksmes noslēpumus, līdz kuriem paši ir nonākuši pieredzes ceļā.

Daži meža īpašnieki pēc semināra atzinās, ka viņus ļoti pārsteidza, uzdrošināja un pat iedvesmoja fakts, ka „Kalna Gaviešu” īpašnieks pats nav diplomēts mežkopis un pieredzi gūst, darbojoties savos mežos. Tas viņiem likās labs piemērs un pierādījums, ka arī viņiem var izdoties veiksmīgi plānot savu īpašumu apsaimniekoša-

nu, ja vien viņi pietiekoši daudz mācīsies, interesēsies par citu īpašnieku sasniegumiem un kļūdām un, protams, būs domājoši un atbildīgi sava meža saimnieki.

Kopīgi braucot mājas, busiņā ar patīkamu smaidu atcerējāmies saimnieka viesmīlīgās sievas uz ugunsкура gatavoto garšīgo zupu, apspriedām redzēto Ziedoņa Vilciņa prasmīgi un saprātīgi apsaimniekotajā īpašumā un secinājām: „Semināri meža īpašniekiem ir vajadzīgi!”

Jekaterīna Blaua,
MKPC Sēlijas nodaļas
vadītāja vietniece

Mazpulcēni “Meža stundā”

Lai varētu paspēt vēl izbaudīt pēdējās vasaras saulainās dienas, Rēzeknes, Nautrēnu un Mežvidu mazpulcēni devās izglītojošā seminārā „Meža stunda”. Kopā ar Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbiniekiem un apmācību centra „Pakalniņi” un MKPC Austrumlatgales nodaļas vadītāju Ludvigu Karveli organizējam tikšanos tepat pie vietējā Rēzeknes novada Čornājas pagasta saimniecības „Vanagi” īpašnieka Arta Vaivoda.

Nodarbībās mazpulcēni iepazīst meža notiekošos procesus un ieklausījās meža apsaimniekošanas ciklā, uzzinot, kā notiek meža atjaunošana un kopšana, kā atšķirt un izmērīt kokus, noteikt to vecumu, kā lietderīgi izmantot un realizēt koksnī. Zinoši speciālisti iesaistīja bērnus nodarbībās un viņi pildīja

dažādus uzdevumus: atpazīna Latvijas putnus, dzīvniekus, bija iespēja redzēt, pieskarties un izjust, kāda nu kuram dzīvniekam ir āda, cik kuram tā ir mīksta un skaista. Te bijām kopā mazā seska, caunas, lūša, ūdeles, jenotsuņa, vilka un citu dzīvnieku ādu pasaulē. Ne mazākā interesi piesaistīja izstrādājumi no koka: dakšiņas, karotītes, lāpstīņas, dekoratīvās plāksnītes, pogas un svilpītes, oliņas, kā arī tautasdziesmu atceršanās un skandināšana. Izrādījās, ka katram darinājumam ir pavisam citāda krāsa un skaņa.

Jā, un tad fotosesija! Bērni apgērbta skaistus tērpus un pārvērtās par meža iemītniekiem: par mušmiri, ķērpi, dzeni, zaķēnu, pelēnu, meža saimnieku, mednieku, vāverēnu, bērzu u.c.

Varam lepoties arī ar to, ka

Mazpulcēni izzina meža lietas klausoties Ludviga Karveļa stāstījumā

katrs iestādījam vienu kociņu mūsu Latvijas skaistumam.

Lieliski atpūtāmies Latvijas valsts mežu iekārtotajā atpūtas vietnā: cepot desiņas, dzerot ārstniecisko piparmētru tēju, peldoties un reizē mēģinot „nosaut” meža cūku.

Daudz pozitīvisma saņēmām viens no otra, jo tas bija ko vērts būt ārpus pilsētas un izbaudīt meža vērtības.

Pasākuma izvērtējumā mazpulcēni nespēja valdīt savas

emocijas un nosaukt to, kas vislabāk ir šajā reizē patīcis: skudru pūznis, radošās darbnīcas, traktorists, sēnes, putni, sveigais gaiss, silts laiks, stādīt kokus, desiņas, bebru alas, zviedru lāpsta, dubļi meža vidū, ugunskurs...

Paldies visiem sadarbības partneriem par sapratni, atbalstu un kopā būšanu! Ir prieks, ka varam kādu jauku brīdi velīt bērniem!

Dzintra Gribuste,
Rēzeknes mazpulka vadītāja

(Turpinājums no 8. lpp.)

Skandināvijas un citu Eiropas valstu meža apsaimniekošanas prakse liecina, ka meža īpašnieku kooperācijai ir liela nozīme kopējā meža sektorā ar jau ilgstošām tradīcijām. Toties, atšķirībā no graudkopības un piensaimniecības, kur Latvijā jau ir vērojami būtiski sasniegumi, meža īpašnieku kooperācija Latvijā šobrīd ir pavisam maz pavisam uz priekšu. Darba gaitā pārstāvji no apvienībām analizēja ne tikai Latvijas meža īpašnieku apvienību līdzšinējo pieredzi, bet arī dažas veiksmīgas lauksaimniecības kooperatīvās sabiedrības, piemēram,

PKS „Dzēse”, LPKS „Vidzemes agroekonomiskā kooperatīvā sabiedrība”, gūstot jaunus iespaidus un idejas turpmākajai meža īpašnieku kooperācijas attīstībai.

Darba grupa uzsākusi meža īpašnieku kooperatīvu statūtu izveidi sadarbībā ar kooperatīvo sabiedrību „Mežsaimnieks”. Ikviens meža īpašnieku kooperatīvs, kas uzsāks saimniecisko darbību, saskarsies ar problēmu – kā darbības sākumā nodrošināt pozitīvu naudas plūsmu. Projekta ietvaros darba grupa izstrādājusi vairākus modeļus, lai vieglāk varētu aprēķināt sagaidāmos ieņēmumus un izdevumus. Izveidotajā

modelī iespējams mainīt izejas datus atkarībā no attāluma līdz realizācijas vietai, sortimentu cenas, sortimentu apjoma un mežsaimniecisko pasākumu izmaksām. Vidēji divu darbinieku algošanai kooperatīvam mēnesī būtu jārealizē vairāk nekā 3000 kubikmetru koksnes. Lai jauna meža īpašnieku kooperatīvā sabiedrība sekmīgi uzsāktu savu darbību, vismaz trīs gadus tai būtu nepieciešams finansiāls atbalsts tieši administratīvo izdevumu segšanai.

Ar nodomu rosināt meža īpašniekus kooperēt, šī gada nogalē tiks izdots informatīvs buklets, kurā būs iekļau-

tas sekojošas sadaļas: kas tas ir kooperācija, kāpēc man to vajag, ko es iegūšu u.t.t., kā arī Meža konsultāciju pakalpojumu centrs gada nogalē organizēs informatīvus pasākumus par šo tēmu.

Savukārt, darba grupas izstrādātie meža īpašnieku kooperācijas pamatprincipi un cita informācija par kooperāciju būs pieejama Meža konsultāciju pakalpojumu centra un Meža īpašnieku biedrības mājas lapās.

Vija Ratkeviča,
MKPC, VLT pasākuma
„Meža īpašnieku interešu grupas un kooperācijas iespējas” sekretāre

MEŽA ĪPAŠNIEKI UN LĒMUMI

Šogad ikgadējā privātās jeb mazapjoma mežsaimniecības konference notika Vācijā. Dalībnieki uzzināja par vairāk nekā 50 dažādu pētījumu rezultātiem, kā arī Švarcvaldes mežiem un to apsaimniekošanu.

Konferences pamattēma – meža apsaimniekošanas sociālo, ekoloģisko un ekonomisko faktoru mijiedarbības pozitīvie faktori un konflikti. Visvairāk pētījumu bija par mežsaimniecību un ainavu plānošanu, koksnēs tirgu un uzņēmējdarbību, meža fragmentāciju, lēmumu pieņemšanas procesiem, meža īpašnieku asociāciju un biedrību darbību un servisu nodrošināšanu meža īpašniekiem.

Īrijā veikts pētījums par to, kas ietekmē meža īpašnieku lēmumu izmantot vai neizmantot 1983. gadā ieviesto finansālo atbalsta sistēmu apmežošanai. Biežākais negatīvā lēmuma iemesls – lauksaimniecība dod lielāku peļņu nekā mežsaimniecība. Izpratnes trūkums par atbalstu bija iemesls tam, kāpēc īpašnieki sākotnēji nevēlējās platības apmežot. Vairums no aptaujātajiem pēc detalizētas informācijas saņemšanas mainīja savu lēmumu, tomēr norādīja, ka apmežos tikai daļu no potenciālajām platībām. Viens no iemesliem – saglabāt ierasto saimniekošanas veidu un dzīves stilu. Pie tam tika atzīmēts galvenais mežsaimniecības „trūkums” – nav iespējams katru gadu mainīt pieņemtos lēmumus.

Slovēnijā ar īpaši izstrādātas Meža spēles palīdzību pētīts, kā dažādi politiski lēmumi ietekmē privāto mežu apsaimniekošanu konkrētā reģionā. Spēle notiek vairākos raundos, kuros tiek mainīti nosacījumi. Pēc raunda īpašnieki tiek intervēti, lai noskaidrotu, kādi faktori un kā ietekmē lēmumu pieņemšanu. Viens no interesantākajiem secinājumiem – neviens necērt mežu, līdz konstatē, ka kāds uz viņu zemes iegūst naudu.

Vairākās valstīs secināts, ka uzskaitīt mazos mežu īpašumus ir dārgi, bet savādāk nevar iegūt ainu par reālo situāciju. Un tā ir ļoti svarīga, lai plānotu atbalstu un pieņemtu politiskus lēmumus. Ir dažādi veidi, kā atbalstīt nelielo īpašumu apsaimniekošanu. Piemēram, Bavārijā ir ap 140 organizācijas, kas nodrošina meža īpašniekiem nepiecieša-

mos servisu. Par noslēgtajiem kontraktiem ar meža īpašniekiem asociācijas saņem valsts atbalstu. Tomēr to darbības analīze rāda, ka ne visi noslēgtie kontrakti nes peļņu un mazās platībās ir vairāk risku nekā iepriekš paredzēts.

Vācijā finansiāli tiek atbalstīti arī īpašumu „konsolidācija”. Bavārijā un Švarcvaldē nereti viena īpašuma garums

Foto: L. Vilkrīste

ASV eksperts Džons Bliss īpašuma robežzīmju – akmeņu, stabiņu, plastmasas kanniņu un citu sadzīves priekšmetu meklējumos

pārsniedz vairākus simtus metru, bet platums ir tikai 20 – 30 metru. Ir arī īpašumi, kuru platums nepārsniedz 1,85 metrus! Šādu īpašumu apsaimniekošana un atrašana dabā rada problēmas un bieži vien ir pat neiespējama. Tiek ieguldīti samērā lieli līdzekļi, lai īpašumi noteikta rajona robežās tiktu samainīti tā, lai vienam īpašniekam piederošie atrastos vienkopus. Tas tiek darīts ar skatu nākotnē, lai īpašnieki zinātu meža robežas un būtu ieinteresēti tā apsaimniekošanā un koksnēs ieguvē. Divu trīs hektāru liels īpašums tiek uzskatīts jau par vērā ņemamu meža apsaimniekošanas vienību.

Vācijā noslēdzies četru gadu pētījums par meža pakalpojumu un konsultāciju servisa izmaksu analīzi. Valstī tiek piedāvāti 2 veida pakalpojumi: konsultācijas, kas parasti ir limitēta saturs bezmaksas informācija, un tehniskais atbalsts. Pētījumā konstatēts, ka konsultanti sasniedz tikai lielākos īpašniekus, bet valstī ¼ daļa īpašumu ir mazāki par 20 ha. Pakalpojumu sniegšanā

izmaksas būtiski palielina īpašumu fragmentācija, kad ilgs laiks jāpavada pārbraucienos. Pie tam vidēji 5 % no darba laika ir „sociālās” izmaksas, kad ar īpašnieku tiek runāts par politiku, ģimeni un citām tēmām. Aprēķini rāda, ka, analizējot laika patēriņu, vienas minūtes cena ir ap eiro. Pašreiz īpašnieks sedz 24 – 40 % no reālajām izmaksām. Pēdējā laikā krietni paplašinājusies meža apsaimniekošanas tematika un aktualitāšu skaits, bet meža īpašnieki pieprasa konsultācijas par „vecu un tradicionālo” mežsaimniecību. Pētnieki nonāca pie secinājuma, ka Vācijā ikviens īpašnieks jūtas spējīgs

ierobežojumu ieviešanu. Tas ir pietiekams iemesls, lai īpašnieki apvienotos asociācijās, kas pārstāvētu viņu intereses.

Zviedrijā Meža likuma izmaiņu rezultāts – meža īpašnieka brīvība ar atbildību. Konstatēts, ka valsts un sabiedrība gaida, ka meža īpašnieki uzņemsies vairāk pienākumus nekā likumā noteiktos. Pastāv bažas, ka meža īpašnieki varētu neievērot meža aizsardzības prasības, tomēr vairums uzņēmēju pieprasa sertificētu koksnī. Līdz ar konkurenci pieprasījumā, pieaug meža īpašnieku loma un ietekme.

Arī Serbijā tiek domāts, kā veicināt meža nozares attīstību un ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Viens no risinājumiem – reģionos veidot meža klāsterus, jo pašreiz nav sadarbības ne starp uzņēmumiem, ne meža īpašniekiem. Kā galvenais traucēklis meža nozares attīstībā tiek minēts uzņēmējdarbības neilgais attīstības periods un tas, ka vairums biznesmeņu nāk no valsts un sabiedriskā sektora un ir bez pieredzes. Šodien tiem ir liela brīvība, bet trūkst zināšanu un atbildības.

Somijā meža īpašniekiem ir iespēja slēgt „meža aizsardzības kontraktu”. Laikā, kad koksnēs cenas ir augstas, meža īpašnieki biežāk izvēlas saņemt kompensāciju par meža izmantošanu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Konstatēts, ka pastāv būtiska atšķirība starp tiem īpašniekiem, kuri slēdz patstāvīgu kontraktu vai uz desmit gadiem. Tā kā budžeta līdzekļi ir ierobežoti, tiek pētīti faktori, kas ietekmē šāda lēmuma pieņemšanu. Zinātnieku ieteikums – ļaut aprēķināt kompensācijas apjomu īpašniekiem pašiem un izmaksāt tiem, kuri prasa zemāko cenu, salīdzinot ar tirgus cenu.

ASV eksperti iepazīstināja ar pēdējo gadu meža īpašnieku aptauju rezultātiem. Tur darbs pie aptaujām uzsākts 1958. gadā. Uz kartes pēc īpašas metodikas izvēlēti punkti (īpašumi), kuros periodiski tiek aptaujāti īpašnieki. Ir izstrādāta un pilnveidota aptauju veikšanas metodika, lai rezultāti būtu salīdzināmi.

Konferences materiāli pieejami: www.small-scale-forestry-2011.de

Lelde Vilkrīste,
LVMI „Silava”

MEŽA ĪPAŠNIEKI IEPAZĪSTAS AR KOKSNES ENERĢORESURSU IZMANTOŠANU ZVIEDRIJĀ

Foto: A.Karavaičuka

(Sākums "Čiekura" 3. numurā))

ŠĶELDOŠANAS VIETA

Ik gadu Sōdra saražo ap 1,8 TWh bioenerģijas (plus vēl tā enerģijas daļa, ko Sōdra izlieto iekšējām vajadzībām). Asociācija ir 5. nozīmīgākais bioenerģijas ražotājs Zviedrijā. 2010.gadā produkcijas apjoms tika dubultots salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Viena smagā mašina šķeldas (3 konteineri) nodrošina 5 mājsaimniecības ar gadam nepieciešamo enerģiju!

Tiek rēķināts, ka no 1 ber m³ šķeldas var nopelnīt ap 100 SEK. Tas gan atkarīgs no iegūtās enerģijas apjoma. MWh pārsvarā aprēķina apkures centrālēs, bet to mēdz darīt arī uz lauka, ja šķeldu plānots transportēt uz kādu no mazajām centrālēm, kam nav aprēķiniem nepieciešamā personāla vai ekipējuma.

Darbībā apskatāmais šķeldotājs darbojas ar jaudu 100 m³/h. Tā kā gada laikā ar to tiek samalcināti aptuveni 80 000 m³ šķeldas, agregāts atmaksājas 5 gadu laikā. Darbības princips atšķirīgs no iepriekšējā dienā redzētā: cirsma atlikumus ievieto smalcinātāja sānos, bet gatavā šķelda iebirst konteinerā agregāta augšpusē. Tāpat kā iepriekš redzētajam, arī šim šķeldotājam nepieciešama regulāra tehniska apkope. Ik dienas nomaināmi vidēji 2 asmeņi, kas maksā ap 2000 SEK katrs, turklāt katra asmeņa nomainīšanai nepieciešamas 15 – 20 minūtes.

VIETĒJAS NOZĪMES CENTRĀLĀS APKURES STACIJAS APMEKLĒJUMS

Apskatāma vietējas nozīmes pašvaldības īpašumā esoša apkures centrāle. Tajā darbojas divi atsevišķi boileri: viens – koksnes bioenerģijas iegūšanai un otrs, ievērojami lielāks – atkritumu dedzināšanai. Iepriekšējā sezonā izmantotas aptuveni 20 000 t koksnes šķeldas, ko pārsvarā piegādājis kooperatīvs Sōdra (80 % no piegādēm), bet arī citas zāgētavas. Katras šķeldas kravas kvalitāte tiek iepriekš pārbaudīta. Svarīgi, ka apkures stacija nemaz neizmanto fosilo enerģiju.

Atkritumu dedzināšana uzsākta kā ekonomiski izdevīgs darbības veids. 24 stundas tiek sadedzinātas ap 100 t atkritumu, bet gada laikā – ap 30 000 t. Atkritumu dedzināšanas boileri temperatūra sasniedz 850° C.

Centrālās apkures stacija neražo tvaiku, bet gan tikai silto ūdeni (tātad nav uzskatāma par koģenerācijas centrāli). Tā darbojas vidēji 7 mēnešus gadā, bet pārējā laikā notiek tikai stacijas apkope un minimālās jaudas uzturēšana, kas veido 15 % no uzņēmuma izdevumiem. Sezonas laikā saražotā siltuma pietiek, lai apgādātu vietējo industriju (~70 % no saražotā siltuma) un ap 900 mājsaimniecību. 1 MWh cena ir ap 800 SEK.

Kas izdevīgāk zviedru patērētājam – bioenerģija vai fosilais kurināmais?

Piemērs: no 1 m³ naftas var iegūt ap 10 MWh enerģijas, kas kopumā izmaksā ap 14 000 SEK. Turpretim tā paša enerģijas daudzuma iegūšanai nepieciešamā koksne izmaksātu ap 2000 SEK. Tātad pie pašreizējām fosilo kurināmo cenām koksnes bioenerģija kļūst ekonomiski izdevīga.

Bioenerģija ir brīvs tirgus, kurā patērētājs pats izlemj, vai pievienojas centrālei vai nē. Cenas nosaka privātās kompānijas.

Pārejai uz bioenerģiju pa-

stāv dažādi modeļi. Visbiežāk kompānijas nodrošina enerģijas tīklu, bet sistēmas ēkās jānomaina pašam patērētājam, tomēr reizēm arī iekšējās sistēmas iekļautas līgumā.

ENERĢĒTISKĀS KOKSNES IEGŪVE NO CELMIEM

Zviedrijas mežzinātnes institūta SKOGFORSK pārstāvis Henriks fon Hofstiens iepazīstināja ar pētījumiem celmu, sikkoksnes un cirsmu atlikumu izmantošanā. Celmu raušanā izmanto speciālu tehniku, arī ekskavatorus. Enerģijas ieguves iznākums no celmiem ir lielāks. Tomēr ir liels minerālaugnes piejaukums, vairāk pelnu. Izvedot celmus no meža, samazinās bioloģiskā daudzveidība.

Enerģētiskās koksnes ieguvei var izmantot jaunaudžu kopšanas atlikumus. Tā var iegūt 5 -15 tūkst. kociņu stumbru/ha, kuru caurmērs ir mazāks par 10 cm. Trūkums – sarežģītāka izstrāde, salīdzinoši neliels iznākums. Jāpilnveido cirsmu izstrādes tehnoloģijas. Svarīga ir loģistika, jo pārvietojot tehniku, kura stundā var sadrupināt 12 kubikmetrus, sadārdzina izmaksas.

Pieredzes apmaiņas brauciens bija organizēts labā līmenī, pārdomāts.

Zane Gailīte,

meža īpašniece, brauciena dalībniece

Ministru konference "EIROPAS MEŽI"

Šā gada 14. un 15. jūnijā Oslo, Norvēģijā notika Sestā ministru konference „Eiropas meži”. Par mežu atbildīgie ministri nolēma sākt sarunas par juridiski saistoša nolīguma izstrādi, kas stiprinās ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas ieviešanu, ievērojot līdzsvarotu un stabilu ekonomisko, vides, kultūras un sociālo Eiropas meža funkciju pārmantojamību, dodot ieguldījumu Eiropas mežu mērķu un rezultātīvo rādītāju sasniegšanā. Šis lēmums paredz starpvalstu sarunu komitejas izveidošanu, kam būs mandāts izstrādāt juridiski saistošu nolīgumu par Eiropas mežiem. Šī ir vēsturiska diena, jo šāds lēmums tiek pieņemts pasaulē pirmo reizi. Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) līmenī diskusijas par juridiski saistoša nolīguma par mežiem

izstrādes vajadzību tiek diskutēts jau daudzus gadus, bet bez pozitīva rezultāta. Eiropa šajā jomā rāda pasaulei piemēru.

Diskusijas par meža politiku ministru konferencēs, kas 2009. gadā pārdēvētas par „Eiropas meži”, ir valstu virzīts starpvaldību process, kas sāktas 1990. gadā ar mērķi veicināt Eiropas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Latvija ir iesaistījusies šajā procesā un nacionālajos plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos īstenojusi konferencēs parakstītajās deklarācijās un rezolūcijās ietvertos principus.

Vairāk informācijas par 2011.gada Ministru konferenci Oslo skatīt www.foresteuro-pe2011.org.

Zemkopības ministrijas informācija

Darba aizsardzība mežā – tas ir nopietni

„Sargies pats, un tad arī Dieviņš Tevi sargās,” vēsta sakāmvārds. Ja strādā mežā, papildus uzmanība nekad nav lieka.

Tas būtu jāatceras, ligstot cilvēkus meža darbiem. Bieži meža īpašnieks, neko ļaunu nedomājot, sarunā cilvēku, piemēram, jaunaudžu kopšanai, nenoslēdz darba līgumu un pat nepārliedz, vai pakalpojumu sniedzējam ir vajadzīgās zināšanas darba veikšanai un motorzāģa vadītāja apliecība. Par riskiem un atbildību sarunājos ar LLKC darba aizsardzības speciālisti **Liesmu Vicinsku**.

KAM JĀPIEVĒRS UZMANĪBA

Liesma stāsta, kā šādas darba attiecības būtu jānoformē pareizi. Ar jebkuru pakalpojuma sniedzēju obligāti jānoslēdz līgums par darba izpildi. Šajā līgumā lietderīgi paredzēt strādnieka atbildību par darba aizsardzības normu ievērošanu un obligāto aizsarglīdzekļu lietošanu. Līgumu var slēgt vienīgi ar personām, kuri Valsts ieņēmumu dienestā ir reģistrējušies kā nodokļu maksātāji vai arī ir individuālie komersanti, kā arī ar juridiskām personām – zemnieku saimniecībām, SIA u.tml. Līguma slēgšanas brīdī pakalpojumu sniedzējam arī jāuzrāda motorzāģa vadītāja apliecība, ja darbus paredzēts veikt mehanizēti, arī darbam ar krūmgriezi. Nelaime, protams, var notikt arī tad, ja visi dokumenti ir kārtībā, bet šajā gadījumā darba devējs vismaz nav tiesiski atbildīgs likuma priekšā. Paredzēt, kā katrā situācijā rīkosies mums svešs cilvēks, nav iespējams, tādēļ labāk sevi pasargāt.

Ja mežizstrādē strādājošais tiek pieņemts darbā, teiksim, zemnieku saimniecībā, nepieciešamo dokumentu klāsts ir jau plašāks, jo šajā gadījumā par darba drošības noteikumu ievērošanu pilnībā atbild darba devējs. Ir jābūt izstrādātai darba drošības instrukcijai, kurā izsvērti visi riski un paredzētas to novēršanas iespējas. Strādnieku pirms stāšanās

pie pienākumu izpildes ar šo instrukciju jāiepazīstina. Mantiņas darba veidam, jāveic atkārtota instruktāža. Šajā gadījumā darba devējs arī pilnībā ir atbildīgs, lai strādnieks būtu nodrošināts ar specapgērbu. Darba devējs izsniedz arī darba ņēmējam mežsaimniecībā nodarbinātā apliecību, kurai kopā ar zāģa vadītāja apliecību jābūt līdzī, strādājot mežā. Šos dokumentus prasa uzrādīt arī Valsts darba inspekcija, veicot savus izbraukuma reidus. Pašnodarbinātai personai mežsaimniecībā nodarbinātā apliecības vietā jābūt uzrādāmai nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecības vai individuālā komersanta apliecības kopijai, ja cilvēks ir individuālais komersants. Šo kārtību, kā arī visas citas prasības, kas jāievēro, strādājot mežā, nosaka MK Noteikumi Nr. 434 no 21.06.2005 „Darba aizsardzības prasības mežizstrādē”.

IETEICAMS APMEKLĒT KURSUS

Bieži cilvēki aizmirst, ka motorzāģa vadītāja apliecība nepieciešama arī tad, ja meža īpašnieks strādā savā mežā ar savu personīgo zāģi. Arī ar savu automašīnu mēs taču nevaram braukāt pa savas saimniecības teritoriju, ja mums nav autovadītāja apliecības! Šajā gadījumā jāatceras, ka, nezinot pareizus darba paņēmienus un drošības prasības, cilvēks var apdraudēt ne vien sevi, bet arī citus.

Turklāt iegūt motorzāģa vadītāja apliecību mūsdienās nebūt nav ne sarežģīti, ne arī dārgi. Viena no šādām iestādēm, kas jau izsenis nodarbojas ar motorzāģu vadītāju apmācību, ir Skrundas arodvidusskola Kurzemes pusē. Par apmācību procesu šīs skolas organizētajos kursos stāsta kursu pasniedzējs **Oskars Zaļkalns**, uzsverot, ka apmācību process dažādās vietās, niansēs, protams, var būt atšķirīgs, arī cena var svārstīties (Skrundā tie

ir Ls 42, ieskaitot PVN)), bet pamatprocess un programma visosursos būs līdzīgi. Vienīgi jāpievērš uzmanība, kāda tipa apliecība tiek piedāvāta, kursus beidzot – beztermiņa, tā sakot, uz visu atlikušo mūžu, kā Skrundā, vai uz termiņu, teiksim, 2 gadiem. Varbūt nav nemaz tik slikti laiku pa laikam zināšanas atsvaidzināt, it sevišķi, ja koku ciršana nav pamatdarbs?

Kopējais apmācību kurss ilgst 160 stundas. Kad kursants ir apguvis pamatprasmes, viņam ir jāiziet arī prakse darba vietā, strādājot pieredzējuša koku gāzēja vadībā. Tikai tad kursants var kārtot eksāmenu un, veiksmīgas nokārtošanas gadījumā, saņemt motorzāģa vadītāja apliecību.

Foto: O. Demiters

Oskars Zaļkalns. demonstrē pareizu darbu ar motorzāģi

Protams, šādi kursi nevienu uzreiz nepadarīs par meistaru, prakse rodas ar gadiem, bet mācību procesā kursanti tiek iepazīstināti ar darba drošības noteikumiem, lai strādājot minimizētu nelaimes gadījumu risku.

BIEŽĀK PIEĻAUTĀS KĻŪDAS

Runājot par reālo darbu mežā, Oskars atzīst, ka ir daudzas normas, ko pārkāpj arī pieredzējuši mežstrādnieki. Iekāršos koku pareiza noņemšana nereti prasa ilgāku laiku nekā, ja uz tā vienkārši tiek sagāzti citi koki, un strādniekiem taču maksā par sagatavotajiem koksnes kubikmetriem... Taču šāds paņēmiens ir ļoti bīstams, jo ir grūti paredzēt, kā, kopā saķērušies, koki kritīs. Darba aizsardzības noteikumi apraksta, kā šādi koki būtu jāno-

ņem – šūpojot ar gāšanas dakšu, pārzāģējot drošības joslu, ar vinčas palīdzību u.tml., koku gāzēji to parasti zina, tikai neievēro. Pietiekama uzmanība netiek pievērsta arī bīstamo koku – sauso, trupējušo, apdegušo u.tml. novākšanai, jo arī to krišanas virziens grūti prognozējams.

Bieži vien, veicot mežizstrādes darbus, tiek aizmirsts arī par brīdinājuma zīmju izvietojumu bīstamās zonas norobežošanai. Sevišķi nopietnas sekas šādai aizmāršībai var būt rudenī, sēņu un ogu laikā, kad mežā uzturas vairāk cilvēku, kuri, nepievēršot uzmanību zāģa troksnim, var pieiet neprognozējumi tuvu koku gāšanas vietai un tikt savainoti.

Īpaši bīstamas situācijas veidojas, ja koku gāzējs strādā kopā ar palīgu, kas, piemēram, sagarumos sortimentus nes līdz treilēšanas ceļam. Šiem cilvēkiem nereti ir minimālas zināšanas darba drošībā, tie strādā nelegāli, jo koku gāzēji viņiem maksā no saviem ieņēmumiem, un viņu instruēšana ir paša koku gāzēja ziņā. Šāds palīgs nekādā gadījumā nedrīkst atrasties bīstamajā 50 metru zonā koka gāšanas brīdī, sagatavotos sortimentus viņš var vākt, kamēr koks tiek atzarots un sagarināts. Tāpat viņiem jābūt apgādātiem ar visiem tiem pašiem darba aizsardzības līdzekļiem, kas nepieciešami motorzāģa vadītājam – aizsargķiveri, speciāliem zābakiem, cimdiem, spilgtas krāsas jaku, vienīgi speciālās aizsargbikses var aizstāt ar vienkāršu darba apģērbu.

Darba aizsardzības inventārs, arī palīgierīces koku gāšanai, nav lēts priekšs, ar laiku tie nolietojas.

Tādēļ meža īpašniekiem būtu lietderīgi atcerēties, ka šo aprīkojumu pašlaik iespējams iegādāties ar ES atbalstu. Šādam nolūkam jāraksta projekta pieteikums aktivitātē „Meža ekonomiskās vērtības paaugstināšana”. Lai varētu pretendēt uz atbalstu instrumentu un aprīkojuma iegādei, jāparedz jaunaudžu kopšana vai mazvērtīgo mežaudžu nomaiņa vismaz 2 ha platībā, un **minimālā** pirkuma summa nedrīkst būt mazāka par Ls 351 (500 EUR).

(Turpinājums 13. lpp.)

Par manu „zaļo zeltu” un atziņām Dienvidlatgalē

Manā mežā valda miers un klusums. Man pašai ar skābekli pilnas plaušas un acis bauda par simtiem skaistu veidojumu zarus, sūnās, saules staros ozola lapotnē. Saviem mazbērniem saku: „Iesim ciemos pie Meža Mātes”. „Vai Meža Māte arī man uzdāvinās sprungulīti, ar kuru milžus savaldīt?” jautā mazdēls.

Tātad, aktuāls ir jautājums par meža apsaimniekošanu. Bet šī jautājuma risināšanai ir tik daudz negatīvās pieredzes, tik daudz redzētu un dzirdētu nostāstu par privāto mežu īpašnieku nedienām. Jau deviņdesmito gadu vidū un beigās pa Latgales laukiem braukāja izmanīgi darboņi treniņbiksēs un ādas jakās. Iebrauc pagastmājā vai citā institūcijā, pieprasa informāciju, tad dodas pie meža saimniekiem.

Atceros gadījumu, ierodos brīvdienās savos laukos, un tūdaļ atčāpo pie manis kaimiņš Antons. Tāds drūms, raizīšu nomākts, sāk stāstīt savu bēdu.

„Paņēma no manis kokus, bet nesamaksāja”, viņš saka. Es, netaisnību redzējama, gribu mesties palīgā, bet Antons saka: „Nevajag. Es jau pats arī vainīgs. Atbraucēji uzlika pudeli galdā, tad nu es pa dzērumam arī parakstīju kaut kādus papirus. Vēlāk gribēju protestēt, bet šie man saka, vai sen neesot dedzis...” Starp citu, līdzīgu bēdu stāstu dzirdēju vēl no trim, četriem novadniekiem. Pagājuši vairāk nekā desmit gadi. Kas tad ir mainījies?

(Turpinājums no 12. lpp.)

Pretenzents var arī neparedzēt atbalstu par tiešo darbu veikšanu – stādīšanu, kopšanu, darbus var veikt viņš pats, bet atbalstu – 50 % no iztērētās summas (bez PVN) saņemt tikai par instrumentu un aprīkojuma iegādi (MK Noteikumi Nr.1145 no 2009. gada 6.oktobra).

Ir ļoti daudz un dažādu noteikumu, kas reglamentē mūsu dzīvi. Citus mēs uztveram nopietnāk, uz citiem skatāmies „caur pirkstiem”, jo mums šķiet,

BŪT ZINOŠIEM VISĀS JOMĀS NAV IESPĒJAMS

Pagastos informācija (kā labā, tā sliktā, arī baumas) izplatās ātri, bet tā tiek saņemta novēloti, galvenokārt tad, kad cilvēks jau ir piemānīts. Gribu dalīties savā pieredzē, pat dažu labu padomu atļausos dot.

Man pašai savā darbā ir nācies daudz izmantot SIA „Latvijas Lauku konsultācijas centrs” (LLKC) informāciju un lielisko *Lauku Lapu*, *Zivju lapu* un izdevumu *Čiekurs*, galvenokārt izmantoju internetu <http://www.laukutikls.lv>. Ar LLKC esmu noslēgusi līgumu par grāmatvedības pakalpojumiem un esmu ļoti apmierināta.

Būt zinošai visās jomās nav iespējams. Daudz strādāju un nepārtraukti papildinu zināšanas savā darbā, brīvā laika atliek maz. Arī informācijas un zināšanu gan par meža kopšanu, gan izdevīgākās alternatīvas izvēli koksnē izmantošanai, realizācijai man nav pietiekošas. Ko un kā darīt?

Krāslavas LLKC satiku paziņu Jāni Dzalbu. Aprunājamiem par jauniem, izrādās viņš ir nodaļas vadītājs LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra Dienvidlatgales nodaļā. Tieši tas, kas vajadzīgs. Tikai konsultācijas laikā sapratu, cik daudz meža īpašniekam iespējamo variantu jāizvērtē un cik daudz kas vēl jāsakārto – gan esošos dokumentus, gan robežu atzīmes, kupicas,

ka to izpilde netiek nopietni kontrolēta. Darba aizsardzības noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija, nereti viņi savus reidus veic kopīgi ar Valsts ieņēmumu dienestu, var tikt piesaistīts arī Valsts meža dienests, un visu šo Dienestu uzliktās soda naudas nav tikai simboliskas, tās gan darba devējam, gan pakalpojumu sniedzējam var „iecirsi” diezgan būtisku robu naudasmakā.

Alda Velvere,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas mežsaimniecības
konsultante

gan jaunus dokumentus jāizstrādā, jāsakārto. Varbūt tam, kas ar meža apsaimniekošanu nodarbojas biežāk, mana nezināšana šķitīs smieklīga, taču es negribu vienkārši izcirst kokus, es gribu sakārtot man piederošās teritorijas, arī tās, kuras padomju laika ferma un mūsdienu bebrī izpostījuši.

NO DIVĀM ALTERNATĪVĀM IZVĒLĒJOS IT KĀ GARĀKO

Paskatījos Meža enciklopēdijā par meža apsaimniekošanas ciklu, kur garais cikls Latvijā ir 80 – 100 gadi. Manā no vecvecākiem mantotajā mežā 50 gadu prasmīgas saimniekošanas pārtraukums ir vairāk nekā puse no cikla. Tēvs stāstīja, ka viņa vecāki neatļāvās tā vienkārši ņemt un nozāgēt koku. Malkai vāca žagarus, kritušos kokus. Paskatījos mežā - man sausas malkas pietiks daudzim gadiem.

Atteicos no dažiem kārdinošiem priekšlikumiem un izvēlējos sadarboties ar MKPC konsultantiem.

Ar MKPC esmu noslēgusi akurātu, juridiski pareizi noformētu līgumu par cirsmas iestīgošanu, dastošanu un cirsmas novērtēšanu, pārdošanu izsolē, kā arī vienojāties par samaksu.

Tātad, no divām alternatīvām izvēlējos it kā garāko, oficiālo, uzreiz izslēdzot anonīmo autoru piedāvājumus, kur šie „palīgi” meža izciršanai sola ātri visu manā vietā nokārtot un skaistu summu man „uz rokas” iedot. Tā cilvēku izmantošanas tehnoloģija dažām firmiņām ir tik smalki un

pārliecinoši izstrādāta, ka uz paš aizsardzību nenoskaņots cilvēks pat nenojauš juridiskos terminos ieslēptās briesmas.

JĀCENŠAS NOTURĒT LĪDZSVARU STARP MATERIĀLO LABKLĀJĪBU UN GARĪGUMU

Rakstu divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, gribu veicināt pozitīvo, pastāstīt par labiem cilvēkiem, zinošiem godprātīgiem speciālistiem, jo esam noguruši no ķiviņiem, propagandas. Nelasu dzelteno presi, kur nu vēl priekšvēlēšanu laikā. Tajā pašā laikā man ir laimējies sastapt daudzus lieliskus, čaklus, vislabākajā nozīmē zaļi domājošus cilvēkus. Savā darbā vai biznesā šie cilvēki ieliek sirdi, godaprātu un arī izglītību.

Otrkārt, gribu rosināt privātās zemes īpašniekus taisnus un pārredzamus ceļus staigāt. „Sargā sevi pats, tad arī Dievs tevi sargās!” Neuzticieties anonīmiem aicinājumiem – vai tie būtu sludinājumi par zemes un mežu pirkšanu vai arī pie jums mājās atbraukuša darboņa solījumi. Vairāk uzdodiet jautājumus un iegūstiet informāciju no pirmavota, izmantojiet atbalsta struktūras, konsultatīvos dienestus.

Daudziem Latvijas iedzīvotājiem pieder „zaļais zelts” – vai nu milēts, aprūpēts vai uztverts tikai kā peļņas avots. Zemei ir jāstrādā, arī mežam, bet lai tas notiktu, ir jāmacās, arī savstarpēji jāsadarbojas un jācenšas noturēt līdzsvaru starp materiālo labklājību un garīgumu.

Helēna Kligule,
privātā meža īpašniece

TAUŠ LĪDZEKLIS PRET MEŽA DZĪVNIĒKU BOJĀJUMIEM

Kurzemes meža īpašnieki augļu kociņu aizsardzībai pret meža dzīvnieku postījumiem lieto tautas līdzekli, kuru varētu pamēģināt arī meža stādījumu aizsardzībai.

Uz 10 litriem ņem šķidrus mālus, pievieno svaigus govju mēslus, nedaudz smalku smilti un aptuveni 100 gramus PVA līmi. Apstrādājot skuju koku dzinumus, līmes daudzums varētu būt mazāks, lai tie nesalīptu. Apstrādi veic sausā laikā. Līdzeklis meža stādījumos nav pārbaudīts.

Meklē, mācies un dari!

Gribi zināt, neesi kūtrs – apmeklē seminārus un mācies!

Apmācību dalībnieki apgūst praktiskās iemaņas pirts slotiņu siešanā

Senču mantojums šodienas īpašniekam liek uzmanīgi, kā saimniekam, raudzīties uz aizaugušām zemēm un mežu, lai izprastu to vērtību. Vai meža vienīgā vērtība ir balķi, papīrmalka, taras kluči un malka?

Šā gada 29. un 30. augustā meža īpašniekiem un interesentiem bija dota iespēja piedalīties apmācībās Gulbenes novada Rankas pagasta „Le-

jaskākupos”, kur senču zemē saimnieko Agrita Gailīte.

Apmācības par „Meža ne koksnes resursiem, to ekonomisko nozīmi un izmantošanu Latvijā” ievadīja MKPC Ziemeļaustrumu nodaļas vadītāja Ginta Ābeltiņa.

Par vienu no daudziem meža ne koksnes resursiem – ārstniecības augiem – interesantu lekciju „Meža ārstniecības augi

veselībai” lasīja vides veselības saimniecības „Lejaskākupi” īpašniece, farmaceite Agrita Gailīte. Lektore dalījās ar savām akadēmiskajām zināšanām, darba pieredzi un kvalitatīvos kursus iegūto speciālistu un pasniedzēju pētījumu rezultātiem gan mūsu zemē, gan arī ārpus tās robežām. Tas viss kopā krāts un analizēts vairāk nekā divus gadu desmitus. Tuvinieku veselības kaites rosinājušas lektori pievērsties dabisko ārstniecības līdzekļu pētniecībai.

Priežu, bērzu pumpuri, lazdu lapas un miza, kadiķu ogas un saknes, egļu sveķi, ugunspuķe, rasas podiņi, laba pirts slota un tā tālāk, visu nemaz nav iespējams uzskaitīt. Tā ir mežu un zemes bagātība, kas, sagatavota, tējās, uzlējumos, novārījumos, glotās, ziedēs un aplikācijās, palīdz mūsu veselībai

Iegūtās zināšanas, informāciju par ārstniecības augiem un praktiskās iemaņas pareizas pirts slotas siešanā 12 stundu garumā viesmīlīgā saimniece Agrita nostiprināja ar pērienu uz liepas koka lāvas.

Lekciju starplaikā tika būdīts sēņu un dārzenū cienasts, kas gatavots krāsni akmeņos podā, un uzlējums uz priežu pumpuriem aprēķinātā ārstnieciskā devā.

Semināra dalībnieki baudīja patīkamu noskaņu aptiekā – laboratorijā mājas vienā pusē, kas iepriekš bijusi plānota kā garāža divām automašīnām, un ēkas otrā pusē – ekoloģiskajā pirtī, kas sākumā bijusi domāta kā kazu māja.

Tas viss mums ir apkārt, tikai jāprot sevī atrast enerģiju, izdomāt, kā darīt, mācīties vajadzīgo, neatlaidīgi strādāt, pareizi novērtēt dabas bagātības un ēkas otrā pusē – mācēt dalīties pieredzē un iegūtajās zināšanās.

Semināra noslēgumā skatījās nevēlētās „paldies” farmaceitei – saimniecei Agritai Gailītei.

Meža īpašnieki, izmantojiet iespēju pavērt „Lejaskākupu” durvis, tur valda sīrnīga, zināšanām bagāta pasaule!

Guntis Grīnšteins,
meža īpašnieks, apmācību dalībnieks

Rudenī bieži mežmalās redzami krūmi, kas rotājas ar sarkanām, spīdīgām ogām, kuras izvietotas ķekaros līdzīgi kā pilādzim. Visdrīzāk tā varētu būt parastā irbene (*Viburnum opulus*).

Brīvā dabā tā aug mitrās vietās, upmalās, ezeru krastos, gravās, krūmājos un purvu malās. Irbene zied jūnija beigās, kad gandrīz visi koki noziedējuši. Ziedkopas ir vairogveida, pat līdz 10 centimetriem diametrā. Ziedkopas ārmalā ziedi ir daudz lielāki, pienbaltā krāsā, neauglīgi, centrā – sīki, dzeltenbalti ziediņi.

Irbeni īpaši iecienījušas slāvu tautas, Krievijā un Ukrainā tā apdziedāta tautas dziesmās, minēta teikās un ticējumos un to dēvē par skaistuma un mīlestības simbolu. Vārdotāji to uzskatīja par maģiskām spējām apveltītu koku. Tikai pieskaroties tam, sieviete tiek atbrīvota no visām nelaimēm.

Irbenes ziedus bieži izmantoja kazu rituālos.

Irbenes ogas nav īpaši garšīgas, bet ir ļoti veselīgas. Auglis ir spilgti sarkans kaulenis ar skābi rūgtu garšu, bet saldētas, karsētas vai aplaucētas ogas zaudē rūgtumu un kļūst baudāmas. Tās nogatavojas septembrī un oktobrī. Irbeņu augļus vāc pilnīgi gatavus, noplūcot atsevišķus augļus vai nogriežot augļu ķekarus. Žāvē siltās, labi vēdināmās telpās, sasiets pušķos, vai kaltēs 0°–80° temperatūrā. Pēc izžāvēšanas nokuļ, atdala no kātiņiem un negataviem vai bojātiem augļiem. Augļus var uzglabāt divus gadus.

Irbenes ir bagātas ar vitamīniem un minerālvielām, tās sauc par sievietes veselības avotu, lieto pret paaugstinātu asinsspiedienu, tās aptur asiņošanu un pazemina temperatūru, uzlabo imūnsistēmu.

DAŽAS RECEPTES

Irbeņu ogu uzlējums pazemina asinsspiedienu, ārstē nieru un kuņģa iekaisumus, der kā sastāvdaļa drogu maisījumiem pret saaukstēšanās slimībām.

Ņem 1 ēdamkaroti svaigu vai izžāvētu ogu, termosā aplej ar glāzi vāroša ūdens. Tur noslēgtu 3 - 4 stundas. Lieto pa 1/3 glāzes trīsreiz dienā. Ieteicams apēst arī biezumus.

Hipertonijas slimības gadījumā ieteicams lietot šādu maisījumu: trīs litru burkā ievieto kilogramu svaigu augļu, pievieno glāzi medus (vēlams liepu ziedu) un puslitru laba konjaka. Maisījumu mēnesi nostādina tumšā vietā, un uzlējumu lieto pa ēdamkarotei trīs reizes dienā pēc ēšanas.

Tautas medicīna ļaundabīgo audzēju profilaksei un ārstēšanai kā papildu ārstēšanas metodi iesaka dienā apēst divas glāzes irbeņu ogu ar medu.

Ādas iekaisumiem ieteicams izmantot šādu maisījumu: no puskilograma svaigu augļu izspiež sulu. Augļu mizas pārlej ar pusglāzi ūdens un vāra 5 - 10 minūtes, izkāš, salej sulu ar novārījumu, pievieno 100 gramu cukura un ar maisījuma samērcētu tamponu noziež problemātiskās vietas vairākas reizes dienā.

Svaiga irbeņu sula ieteicama pēkšņu galvassāpju gadījumā, tā palīdzēs ne sliktāk par zālēm.

Irbeņu sulas iedarbībā atkāpsies arī hroniska furunkuloze.

Ārstniecisko žeļu var lietot gan kā našķi, gan kā piedevu citiem ēdieniem. Ogas nomazgā un samaļ. Iegūto masu izrīvē caur sietu. Iegūto sulu un masu samaisa ar cukuru (uz 1 l masas ņem 600 g cukura) un maisa, kamēr cukurs pilnībā izkusis. Salej tīrās burkā un blīvi noslēdz ar vāciņu.

Sula. Ogas nomazgā un izspiež sulu. Uz 1 l sulas ņem 200 g cukura. Maisa, kamēr cukurs izkūst. Salej sterilās burkā un uzkarsē līdz vārīšanās temperatūrai. Sulu lieto pa 1 ēdamkarotei 3 reizes dienā pirms ēšanas.

Uzmanību! Parastās irbenes preparātus neiesaka lietot, ja ir pastiprināta asins recēšana, nosliece uz trombozes, kā arī grūtniecības laikā. Augļus nedrīkst lietot podagras un nieru slimību gadījumā. Svaigi augļi var izsaukt vemšanu.

Raksta sagatavošanā izmantoti interneta resursi un literatūra.

Rita Daščiora,
MKPC Rīgas reģionālās nodaļasmežsaimniecības konsultante

Mednieki kooperējas, lai pareizāk medītu

Klāt rudens – staltbriežu buļļu baura laiks, kas liek priecīgā satraukumā straujāk iepukstēties gandrīz katra mednieka sirdij. Staltbriedis viennozīmīgi ir viens no galvenajiem medijamiem dzīvniekiem Latvijā, kas vienlaikus medniekam var sniegt arī izcilu trofeju.

Tomēr ne visi mednieki ir pietiekami pieredzējuši, lai spētu izvērtēt, kuri dzīvnieki ir medijami, bet kuri būtu jāsaudzē, jo nākotnē var dot augstvērtīgu trofeju. Lai iegūtu informāciju un mācītos, kā pareizi jāapsaimnieko staltbriežu populācijas, Jaunjelgavas novada medību trofeju izstādes ietvaros norisinājās seminārs, kur kopā nāca Aizkraukles novada Daugavas kreisā krasta mednieki. Nāca ne tikai mācīties, bet arī vienoties par staltbriežu un citu pārnadžu selektīvu medību principu ieviešanu savos medību iecirkņos. Šā pasākuma iniciatori bija mednieks Varis Sīpols, kas savās medību platībās Erbergē šādus medību principus jau ievēro, un šī raksta autors. Runājuši par šo jautājumu bijām jau agrāk, bet papildus stimulu turpmākai rīcībai deva Saldus puses mednieku apvienības panākumi un to atspoguļojums MMD jūnija numurā.

Pirmais uzaicinājums medniekiem sanākt kopā, lai vienotos par kooperāciju staltbriežu populācijas apsaimniekošanas un selektīvas medīšanas organizēšanā, izskanēja jūlija mēnesī, kad AS LVM Vidusdaugavas mežsaimniecība organizēja semināru visiem savā apsaimniekojamā teritorijā ietilpstošajiem mednieku iecirkņiem. Tad arī tika nolemts, ka nākamā tikšanās reize būs Jaunjelgavas medību trofeju izstādes norises laikā. Pasākuma iniciatori apņēmās izpildīt mājasdarbu – sagatavot līguma projektu (par pamatu ņemot saldenieku līgumu), kā arī noorganizēt apmācības semināru par staltbriežu selekcijas medību principiem. Mājasdarbs tika izpildīts, un 8. augustā Jaunjelgavas novada domes telpās notika seminārs, ko apmeklēja vairāk nekā 30 mednieku klubu pārstāvji. Semināru organizē-

ja Varis Sīpols, sadarbībā ar Latvijas Mednieku Savienību un LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centru. Lektori – Varis Sīpols un CIC medību trofeju vērtēšanas eksperti Jānis Censonis un Jānis Baumanis. Sanākušie mednieku klubu pārstāvji tika informēti par Saldus mednieku apvienības līguma staltbriežu selektīvai medīšanai, kā arī līguma projektu, kas pielāgots konkrētā reģiona apstākļiem. Tomēr galvenais uzsvars tika

pārstāvji apņēmās informēt pārējos savu klubu medniekus par seminārā dzirdēto, kā arī apspriest līguma projektu un klubu vēlmi iesaistīties šajā pasākumā. Viens ir pilnīgi skaidrs, ka šādas vienošanās pamatā ir jābūt informācijai un apmācībai, nevis kādām represīvām sankcijām. Tādēļ visticamākais, ka līdzīgi semināri būs jāorganizē arī mednieku klubos, lai mednieki paši redzētu, kādi brieži ir medijami un kādi saudzējami. Tāpat lielākā daļa mednieku piekrita, ka liels solis uz priekšu būs sperts, ja izdosies sezonas beigās vienuviet savākt visas iegūtās briežu buļļu trofejas, lai varētu tās novērtēt

ka selektīvo medību principi ir tikai pirmais dienaskārtības jautājums, bet tam sekos savstarpēja medību iecirkņu robežu saskaņošana, informācijas apmaiņa par medijamo dzīvnieku postījumiem un to novēršanas iespējām, kā arī daudzi citi medību saimniecībai aktuāli jautājumi. Apsveicami ir tas, ka šajā seminārā piedalījās arī kontrolējošo mežniecību mežziņi, jo no viņu rīcības, nosakot nomedīšanas limitus, ir atkarīgs ļoti daudz.

Nobeigumā varu informēt, ka gan LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs, gan Latvijas Mednieku Savienība atbalstīs šādas un li-

Foto: J.Baumanis

Varis Sīpols demonstrē selektīvi nomedijama staltbrieža ragus

likts uz mednieku izglītošanu, lai radītu izpratni par to, kādi briežu buļļi būtu saudzējami, bet kādi medijami. Bija sagatavoti uzskates materiāli – gan medību platībās baura laikā filmēts materiāls, gan attēli un informācija no literatūras, gan arī staltbriežu medību trofejas, īpašu uzmanību pievēršot vidēja vecuma buļļiem un buļļiem ar pirmajiem ragiem (špiseriem).

Semināra noslēgumā klubu

ne tikai punktu izteiksmē, bet arī no selekcijas viedokļa.

Kopumā var teikt, ka šis ir kārtējais piemērs, kas parāda, ka mednieki, savstarpēji vienojoties, var panākt daudz. Ņemot vērā, ka liela daļa no iesaistītajiem mednieku klubiem ir jaunizveidotās Latvijas Mednieku savienības biedri, tas ir piemērs tam, ko var darīt un kas ir jādara organizācijas reģionālajam un vietējām nodaļām. Domāju,

dzīgas iniciatīvas arī cituviet Latvijā. Ja mednieku klubiem vai reģionālām organizācijām ir interese par līdzīgu apmācību staltbriežu selekcijas medību jautājumos, tad varat droši zvanīt Jānim Baumanim, tel. 29134657, vai rakstīt uz e-pastu:

janis.baumanis@mkpc.llkc.lv
Jānis Baumanis,
 MKPC medību
 saimniecības vecākais
 speciālists

Ēdisim tikai pazīstamās sēnes!

Madonas pusē Valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros MKPC organizētie sēņu semināri un apmācības pašās augusta beigās kļuvuši par tradīciju, arī gardā, uz ugunsкура vāritā sēņu zupa noslēgumā, kā tāds punkts uz „i”!

Apmācību tēma „Meža ne koksnes resursi, rekreācija” ir plaša, un sēnes ir tikai daļa no tās. Tradicionāli mācībās galvenā tēma, protams, ir sēnes un to atpazīšana dabā, tomēr katru gadu tiek pieaicināti arī lektori, kas iepazīstina ar citām tēmām.

Šogad Madonas muzeja galvenā speciāliste Laimdota Ivanova interesanti stāstīja par kultūrvēsturiskajiem akmeņiem, kas atrodas Madonas kaimiņu novados un ir valsts aizsardzībā, kā arī par Dižakmeņiem, par kuriem ir teikas un nostāsti un kuri nes mitoloģiskus vārdus, piemēram, Velnakmens.

Dainis Kudors, MKPC Dienvidkurzemes nodaļas Saldus biroja vadītājs, semināra dalībniekiem stāstīja par biotopu, par to, kā mežos tiek veikta dabisko meža biotopu inventarizācija un kādi ir tās galvenie mērķi.

Pārējā apmācību daļa tika veltīta sēnēm, to daudzveidībai, indīgām un ēdamām sē-

nēm, to atpazīšanai gan pēc apraksta un attēla, gan ievācot tās dabā Praulienas pagastā pie Gustavskolas. Iepazinām arī pazemes sēnes - trifeles. Šī plašā un interesantā tēma bija Latvijas Dabas muzeja (LDM) Botānikas nodaļas vadītājas I. Dānieles un LDM Izglītības nodaļas vadītājas D.Meieres pārziņā. Abas speciālistes parādīja lieliskas zināšanas un milzīgu pacietību, katram sēņu interesentam paskaidrojot – sēne ēdama, neēdama, kas jāievēro, ja tā ir ēdama, kādas pazīmes norāda, ka šī ir tieši tā sēne, un daudzus citus jautājumus.

Turklāt apmācības noslēdzās ar sēņu izstādi, atsevišķi izdalot ēdamās un indīgās sēnes. Tā lieliski raksturoja Madonas novadā šobrīd augošās sēnes. Izstāde Madonas muzejā bija apskatāma 3 dienas, un interese bija liela!

Man kā organizatorei bija patīkami, ka laiku šīm apmācībām atraduši sēņu entuziasti ne tikai no Madonas un apkār-

Foto:D.Meijere

Semināra dalībnieki iepazīstas ar ēdamām un neēdamām sēnēm

tējiem novadiem, bet pat no Jelgavas, Rīgas un Aizkraukles. Kāds apmācību novērtējumā bija rakstījis: „Braucu klausīties par mikoloģiju, bet guvu noderīgu informāciju arī no citu tēmu lektoriem.”

Noslēgumā kāds nu jau folklorizējies gadījums par sēnēm: „Kāda sēņotāju kompānija salasījuši saulsardzenes, garšīgas un tūlīt pat uz vietas svaigi ēdamās sēnes. Tā nu visi mēlojas, līdz pieklist kāds suns, un arī tam tiek gabaliņš

sēnes. Pēc brīža kāds no kompānijas pamana, ka suns nolīdis malā un dīvaini raustās krampjos. Sākas panika! Tiek sazvānīta vietējā lauku slimnīca, kur visi steidz pēc pirmās palīdzības pēc saindēšanās ar sēnēm. Tiek skaloti kuņģi, bet pa to laiku sunītei piedzimuši kucēni...”

Ēdisim tikai tās sēnes, ko labi pazīstam!

Mairita Bondare,
MKPC Madonas Cēsu nodaļas vadītāja

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

MKPC nodaļa	Biroji	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Austrumlatgales nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Dainis Kudors	63824065, 29186107
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364
	Daugavpils birojs	Jānis Dzalbs	29789364
	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Madonas – Cēsu nodaļa	Madonas birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
	Cēsu birojs	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Rīgas reģionālā nodaļa	Rīgas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
	Bauskas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Sēlijas nodaļa	Aizkraukles birojs	Jekaterina Blaua	26534704
	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	65207372, 26465432
Zemgales nodaļa	Jelgavas birojs	Alda Alksne	63048122, 29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022, 26117578
	Balvu birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldīgas birojs	Sigita Vaivade	63323955, 29103658
	Tālsu birojs	Sigita Vaivade	63323955, 29103658
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Dzintars Alksnis	64250210, 26415649
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Apmācību centrs „Pakalniņi”		Inese Mailīte	64828108, 26141853
Apmācību centrs „Mežtekas”		Juris Gusts	26545195, 28692818

UZZIŅAI

Latvijā mežā iegūstamo ne koksnes produktu kopējā vērtība – 71 milj. Ls, no tiem Ls 35,9 milj.(50%) veido sēnes!

Pārējā meža ne koksnes produktu vērtība dalīta šādi:

Ls 15,8 milj. (22%) citi augu produkti;

Ls 11,9 milj. (17%) augļi, ogas un rieksti;

Ls 4,5 milj. (6%) medijamo dzīvnieku gaļa;

Ls 3,1 milj. (1%) Ziemassvētku eglītes;

Ls 0,5 milj. (1%) medus un vasks;

Ls 0,04 milj. (0,06%) medijamo dzīvnieku ādas un trofejas

(No ZM publiskotās informācija)

Čiekura NĀKAMJĀ NUMURĀ

Aktuālākais par izmaiņām normatīvajos aktos, ES atbalsta saņemšanā, iestāžu struktūrā u.c.

Aktuālākais ziemas darbos

Gada notikumi un nākamā gada ieceres

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevumu iespēšanai sagatavoja
Sarmīte Grundšteine,
MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob.2913356,
ciekurs@mkpc.llkc.lv
Dizains un makets - D. Brinkmane
Druka – SIA Talsu tipogrāfija

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450
mkpc@mkpc.llkc.lv; www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVĪDOS

